

Verslag concept

Commissie Landelijk Gebied

Datum commissievergadering	:	9 oktober 2023
commissievoorzitter	:	Dh. C. Vonk
commissie-adviseur	:	Dh. C. Borst
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 46 28 / corne.borst@noord-holland.nl

Aanwezig:

commissievoorzitter	:	Dh. C. Vonk
commissie-adviseur	:	Dh. C. Borst
Leden van de commissie	:	BBB dh. G. Vendrig, mw. D. Sijbenga, dh. T. Van der Mark
		VVD dh. P. Dijkman, mw. G. Bakker
		GroenLinks Statenleden T. Van Wijnen, R. Bwefar
		D66 dh. S. Mulder, mw. K. Jansen
		PvdA dh. T. Wallaart, dh. J. Stam
		JA21 dh. I. Mantel, mw. C. Gordijn
		CDA mw. W. Koning-Hoeve, dh. S. Dijk
		FvD dh. J. Dessing, mw. R. De Knecht
		PvdD Statenleden I. Kostić, I. Haas
		PVV dh. R. van Tiggelen, dh. D. de Moel
		SP mw. R. Alberts, dh. M. Dijkse
		CU dh. M. Klein, mw. J. Hoogendoorn-van der Maarl
		50PLUS mw. A. van der Helm-Chandansingh (50PLUS), dh. V. de Jong
		Volt mw. J. Schneemann, dh. B. Bonekamp
Gedeputeerden	:	Mw. R. Kocken (GroenLinks), dh. J. Beemsterboer (BBB)
Afwezig:	:	-
<i>(Met bericht van verhindering)</i>		
Notulist	:	mw. A. Smakman (Notuleerservice Nederland)

Agenda

- 5
- 0 Technische briefing en werkbezoek dynamisering/boskap Bergen aan Zee
- 1 Opening en mededelingen
- 2 Vaststellen van de agenda, verslag van 11 september, lijsten met moties en toezeggingen
- 3 Inspreekhalftuur
- 10 4 A-agenda Algemeen
- 4.a.1 Financiën: Begroting 2024 (A-agenda alle commissies 9 en 16 oktober 2023)
- 4.a.2 Financiën: memorie van antwoord GS op technische vragen (publicatie 4 oktober 2023)
- 5 B-agenda Natuur, Landschap, Water en Bodem (gedeputeerde Kocken)

- 5.a Agenderingsverzoek C naar B: aankoop 15,5 ha cultuurgrond Egmond aan den Hoef
- 15 5.b Agenderingsverzoek C naar B: Wijziging openstellingsbesluit subsidie natuur- en landschapsbeheer 2023
- 6 Rondvraag gedeputeerde Kocken
- 7 B-agenda Landbouw, Visserij, Dierenwelzijn, Faunabeheer, PPLG en Cultureel Erfgoed (gedeputeerde Beemsterboer)
- 20 7.a Afhandeling M133-2022 organiseren expertmeeting Retailorganisaties
- 7.b Afhandeling M214-2021 broedplaats blakende bollen
- 7.c Afhandeling M205-2022 hernieuwde aandacht biologische landbouw
- 7.d Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) maandelijks op de agenda
- 8 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer
- 25 9 Sluiting

0 Technische briefing en werkbezoek dynamisering/boskap Bergen aan Zee

1 Opening en mededelingen

30

De **voorzitter** opent de commissievergadering om 13.15 uur en heet alle aanwezigen van harte welkom.

Mededelingen voorzitter:

35

- De voorzitter heeft geconstateerd dat er een quorum is.
- De vergadering wordt live uitgezonden.

2 Vaststellen van de agenda, verslag van 11 september, lijsten met moties en toezeggingen

40

- De commissies werken met een strategische agenda. De eerste versie van een strategische agenda voor deze Statenperiode wordt geformuleerd op de basisafspraken in Gedeputeerde Staten en de concretisering van het coalitieakkoord. Deze agenda is nog niet af. Daarom wordt er gewerkt met een doorkijk naar de komende commissievergaderingen. Deze vooruitblik is opgenomen bij dit agendapunt en wordt de komende weken verder aangevuld.

45

- De Agendacommissie verzoekt opwaarderingsverzoeken snel aan te leveren, het liefst voor de publicatie van de agenda. Zo kan de Agendacommissie een betere afweging maken welke verzoeken ze goedkeuren.

50

- Er zijn in totaal vijf rondvragen aangemeld. Vier sets zijn voor gedeputeerde Kocken en één set vragen voor gedeputeerde Beemsterboer.
- Er hebben zich voorafgaand aan de vergadering drie insprekers gemeld voor het inspreekhalftuur, en de agendapunten 7.b en 7.c.

55

De **voorzitter** constateert dat er voorafgaand aan de vergadering geen opmerkingen over de agenda, het verslag en de lijsten moties en toezeggingen zijn gemaakt. De commissie is akkoord met vaststelling.

3 Inspreekhalftuur

60

Mevrouw **Volkers** spreekt in namens Stichting ter behoud van het Schoorlse- en Noord-Kennemerduingebied. Ze reageert op een brief van gedeputeerde Rommel over het standaard dataformulier (SDF) 2004. Volgens haar is het SDF 2004 cruciaal, omdat het dient als de oorspronkelijk nulmeting voor het gebied. Ze benadrukt dat het SDF niet zomaar een rapportagetool is, maar een ijkpunt om altijd te kunnen vergelijken met de oorspronkelijke staat van het gebied.

65

Mevrouw Volkers is het niet eens met gedeputeerde Kocken over de hoeveelheid steun voor boskap. Gedeputeerde Kocken stelde dat 13 van de 15 partijen voor boskap waren. Mevrouw Volkers legt uit dat veel van deze partijen gelieerd zijn aan organisaties die een belang kunnen hebben bij boskap. Ze benadrukt dat sommige van deze partijen niet onafhankelijk zijn en dat niet alle partijen expliciet hun standpunt hebben gegeven. Bovendien waren de bijeenkomsten informatief en werd er niet gestemd over de boskap.

70

Ze is van mening dat de provincie actuelere en meer relevante beslissingen moet nemen met betrekking tot natuurbeheer. De bestaande plannen zijn verouderd en geven geen juiste richting

75 aan hoe de natuur zich moet ontwikkelen. Ze wijst erop dat het duingebied voornamelijk uit open
terrein bestaat, waardoor er voldoende ruimte is voor iedereen. Ze bedankt ten slotte iedereen voor
hun aandacht.

De commissie krijgt de gelegenheid tot het stellen van vragen.

80

Mevrouw **De Knegt** (FvD) vraagt mevrouw Volkers het formulier SDF2004 toe te lichten.

Mevrouw **Volkers** legt uit dat het SDF 2004 een belangrijk ijkpunt is. Het laat zien hoe het gebied in
2004 was en wat de kwaliteit was. Als er bijvoorbeeld in 2004 geen grijs duin was in een gebied,
kun je nu niet zeggen dat het slecht gaat met die natuur en daarom bomen kappen. Die informatie
85 moet in het formulier staan.

Mevrouw **De Knegt** (FvD) vertelt over het werkbezoek aan het Lange Vlak op maandag 9 oktober
2023, georganiseerd door PWN. Ze vond het verhaal dat ze kregen te horen enigszins eenzijdig.
Het belangrijkste punt was dat de grijze duinen voornamelijk in dit gebied voorkomen en daarom
90 beschermd moeten worden. Dit betekent dat bepaalde bossen plaats moeten maken voor deze
duinen. Mevrouw De Knegt is benieuwd naar de mening van mevrouw Volkers hierover.

De **voorzitter** vraagt mevrouw De Knegt inhoudelijke vragen te stellen die gerelateerd zijn aan de
inspraak.

95

Mevrouw **De Knegt** (FvD) vraagt of de Duinstichting van mening is dat grijs duin zeldzaam is.
Mevrouw **Volkers** geeft aan dat grijze duinen niet uniek zijn voor Nederland; ze strekken zich uit
van Gibraltar tot de Baltische Staten. De website van Rijkswaterstaat vermeldt dat deze duinen in
goede conditie en ruim aanwezig zijn in heel Nederland, met een bijzondere kwaliteit in het
100 Noord-Hollandse Duingebied. Nederland heeft zowel landelijke als plaatselijke doelstellingen voor
deze duinen. Mevrouw Volkers benadrukt dat het grijze duin in goede staat verkeert en er geen
direct gevaar is voor het verdwijnen ervan.

Mevrouw **De Knegt** (FvD) refereert aan een lopende VOVO-procedure. De verwachting is dat de
105 rechter op 9 oktober 2023 een uitspraak zal doen. Ze vraagt zich af of de Duinstichting
fundamenteel tegen elke vorm van bomenkap is of dat er meer nuance in hun standpunt zit.
Mevrouw **Volkers** licht toe dat ze niet fundamenteel tegen boskap zijn. Ze zijn wel tegen
omvormingen. Volgens haar kan boskap in sommige situaties positief zijn, vooral wanneer het gaat
om voorzichtig uitdunnen zodat de toekomstbomen de ruimte krijgen om te groeien. Ze haalt aan
110 dat Schippers en anderen het beleid van de overheid bekritisieren, waarbij bos wordt gekapt voor
soorten die niet in bos kunnen overleven. Deze soorten worden dan geplaatst op plekken waar ze
oorspronkelijk niet voorkwamen of niet zullen terugkeren. Dit is iets dat zij direct ervaren in hun
gebieden.

115 Mevrouw **Alberts-Oosterbaan** (SP) merkt op dat ze een deel van het betoog van mevrouw Volkers
heeft gemist. Ze vraagt specifiek naar de alternatieven die mevrouw Volkers heeft genoemd naar
aanleiding van de kritiek op de samenstelling van de partijen die hebben aangegeven voor
boskap te zijn.

Mevrouw **Volkers** geeft aan dat zij geen alternatieven heeft aangedragen. Wel moeten er vanuit de
120 provincie veranderingen op het natuurdossier komen. De provincie heeft haar eigen bevoegdheid.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) vraagt wat de gevolgen zijn voor de kustbescherming wanneer er bomenkap plaatsvindt.

125 Mevrouw **Volkers** benadrukt dat er diverse meningen zijn over de impact van bomenkap op kustbescherming. Ze verwijst naar een uitspraak van het kabinet in oktober 2022 waarin gesteld werd dat de bodem en het water leidend moeten zijn in de besluitvorming. De ingenieurs van Kennisprogramma Zeespiegelstijging suggereren dat de bomen juist behouden moeten blijven voor een stevige kustbescherming. Er is ook sprake van een mogelijke tweede kustlijn. Het besluit hierover zal over vier jaar genomen worden. Mocht deze tweede kustlijn er komen, dan zal het
130 zand het grijze duin niet bereiken, wat leidt tot een andere ecologische en abiotische omgeving. Mevrouw Volkers adviseert daarom om vier jaar te wachten totdat er een definitief besluit is over de tweede kustlijn.

135 De **voorzitter** constateert dat er geen verdere vragen zijn en dankt mevrouw Volkers voor haar inspraak.

Gedeputeerde **Kocken** licht aansluitend het werkbezoek toe. In het coalitieakkoord is besloten om een programma te ontwikkelen voor het bestrijden van invasieve exoten. In plaats van dit programma direct te presenteren, wil zij dit in een interactieve setting doen. De bedoeling is om
140 een werkbezoek te organiseren waarbij Statenleden hun aandachtspunten kunnen aangeven en vragen kunnen stellen over het onderwerp. Gedeputeerde Kocken benadrukt dat het belangrijk is dat dit werkbezoek in ieders agenda past en vraagt of de aanwezigen tijd hebben om samen met haar te bespreken hoe ze invasieve exoten kunnen aanpakken.

145 Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt of er ook ruimte is om te kijken naar diervriendelijke oplossingen, zoals ook is opgenomen in het coalitieakkoord.

Gedeputeerde **Kocken** stelt voor om het gesprek daarover dan te voeren, zodat die punten terug kunnen komen in het programma.
150

De **voorzitter** constateert dat er enthousiasme is voor dit werkbezoek. Er zal gekeken worden naar een datum, zodat dit werkbezoek op korte termijn georganiseerd kan worden door de ondersteunende ambtenaren.

155 **4 A-agenda Algemeen**

4.a.1 Financiën: Begroting 2024 (A-agenda alle commissies 9 en 16 oktober 2023)

4.a.2 Financiën: memorie van antwoord GS op technische vragen (publicatie 4 oktober 2023)

*In de begroting wordt vastgelegd wat de provincie in 2024 wil bereiken, wat de provincie hiervoor gaat doen en hoeveel dit mag kosten. Agendapunt 4.a.2 betreft de memorie van antwoord. In de
160 memorie van antwoord beantwoorden Gedeputeerde Staten de schriftelijke vragen die Provinciale Staten over de begroting 2024 hebben gesteld. Het doel van de behandeling is het uitbrengen van een advies aan PS over onderwerpen in de begroting (en de memorie van antwoord) die betrekking hebben op deze commissie.*

165 *Eerste termijn commissie*

De heer **Klein** (CU) bedankt het college van GS voor het toesturen van de begroting en het beantwoorden van vragen. Hij uit zijn zorgen over de afname van middelen die langjarig beschikbaar zijn voor het beheren van natuur. Gezien de investeringen in nieuwe natuur,

170 verwacht de heer Klein dat er meer middelen beschikbaar zouden zijn voor het beheer. Na het lezen van antwoorden op technische vragen, constateert hij dat er inderdaad een tekort is. Hij stelt een tweeledige vraag aan GS:

1. Hoe groot is het verwachte tekort voor 2024 en de daaropvolgende jaren?
2. Waarom kiest het college ervoor om een begroting te presenteren waarin er enerzijds geïnvesteerd wordt in het realiseren van natuur en anderzijds onvoldoende middelen
- 175 beschikbaar zijn voor het onderhoud en beheer van deze natuur?

Mevrouw **Schneemann** (Volt) spreekt haar dank uit naar de gedeputeerde en ambtenaren voor het opstellen van de begroting en de gegeven antwoorden. Ze haalt herinneringen op uit het jaar 2000, zoals de introductie van de Kaderrichtlijn Water (KRW). Ondanks de technologische

180 vooruitgang sindsdien zijn de doelen van de KRW nog niet behaald, wat risico's op boetes met zich meebrengt.

Mevrouw Schneemann drukt haar zorgen uit over het niet behalen van de KRW-doelen en trekt parallellen met het stikstofdossier. Volt is van mening dat de huidige aanpak niet voldoende

185 effectief is en pleit voor meer duidelijkheid en proactieve maatregelen.

Haar vragen aan GS zijn:

1. Welke aanvullende maatregelen worden overwogen om de KRW-doelen te behalen?
2. Hoe kan voorkomen worden dat het land of de provincie op slot gaat?
3. Wordt er een taskforce water overwogen?
- 190 4. Wat zijn de verwachte gevolgen van extra maatregelen voor inwoners, bedrijven en ondernemers?
5. Hoe worden betrokkenen geïnformeerd over wat er van hen verwacht wordt?

Om verdere klimaatverandering tegen te gaan, is het belangrijk om in te zetten op verschillende

195 natuurlijke middelen, zoals bodemdaling en biodiversiteit. In de documenten wordt verwezen naar een pakket aan maatregelen om de bodemdaling tegen te gaan en zelfs te verbeteren. Bodemdaling is natuurlijk een belangrijk instrument om CO₂ op te nemen en speelt daardoor een belangrijke rol in het tegengaan van verdere klimaatverandering. Dit geldt ook voor biodiversiteit. De vragen aan GS zijn:

- 200 1. Wat is de verwachte impact van de voorgestelde maatregelen tegen bodemdaling?
2. Is meer budget nodig om betere resultaten te behalen in bodemdaling?
3. Gezien de achterstand in biodiversiteit in Noord-Holland, wat zijn de plannen om dit te verbeteren?

205 Mevrouw Schneemann brengt het onderwerp PPLG naar voren en merkt op dat er het afgelopen jaar veel onduidelijkheden zijn geweest. Ze benadrukt dat de uitvoering van het PPLG niet concreet is uitgewerkt, wat zorgen baart over de stabiliteit en effectiviteit ervan. Hoewel ze erkent en tevreden is over de financiële reservering voor het PPLG, is ze tegelijkertijd bezorgd over de toekomst en de zekerheid van het Transitiefonds. De vraag aan GS is hoe GS ervoor gaat

210 zorgen dat de doelen bereikt worden, ook als het Transitiefonds niet doorgaat. De provincie moet immers alsnog blijven voldoen aan de richtlijnen.

De heer **Mantel** (JA21) vraagt mevrouw Schneemann uit te leggen hoe groot de invloed van de Noord-Hollandse bodemdaling is op het mondiale klimaat.

215

Mevrouw **Schneemann** (Volt) denkt dat het erg lastig meetbaar is om de bodemdaling van één provincie te meten aan het mondiale klimaat. Volt is wel van mening dat de provincie er alles aan moet doen om het klimaat in Noord-Holland op peil te hebben.

220 Statenlid **Bwefar** (GL) opent haar betoog door de ambtenaren te bedanken voor het opstellen van de begroting en brengt de volgende onderwerpen ter sprake:

1. Statenlid Bwefar benadrukt het belang van dierenwelzijn, vooral in relatie tot
225 stikstofgevoelige gebieden. Ze waardeert dat de provincie haar zorgplicht voor wilde
dieren expliciet benoemt en zichzelf verplicht om de laatste wetenschappelijke inzichten
te gebruiken bij het beheer van deze dieren. Echter, ze is teleurgesteld dat er geen
specifiek budget voor deze inzichten is gereserveerd. Ze hoopt dat het aanstaande
Actieplan Dieren hierin duidelijkheid zal verschaffen.
2. Statenlid Bwefar wijst erop dat in de vorige periode een budget van € 200.000 was
230 gereserveerd voor het wildopvangcentrum, maar dat voor de huidige periode geen
budget is voorzien. Ze vraagt of er contact is met het opvangcentrum en of steun aan de
wildopvang nu niet meer nodig is.
3. Statenlid Bwefar spreekt haar waardering uit voor het Actieplan Grutto, maar merkt op dat
veel van de acties al in eerdere plannen waren opgenomen. Ze vraagt wat er nieuw wordt
gedaan om de weidevogels te beschermen. Daarnaast informeert ze naar de status van de
235 motie 'Leidraad weidevogels' en de verkenning van de Zijpepolder als mogelijk
weidevogelgebied.
4. Statenlid Bwefar geeft aan dat er enige vertraging is met betrekking tot de PPLG en vraagt
naar concrete stappen op korte termijn. Ze herinnert aan de recente PPLG-conferentie
waarbij veel belanghebbenden aanwezig waren en benadrukt het belang van het
240 vasthouden van de energie en betrokkenheid van deze partijen.
5. Voor de landbouwtransitie is er 10% experimenteerruimte vastgelegd in het Pachtbeleid.
De vraag is hoe deze ruimte uiteindelijk zal worden ingedeeld.

245 Statenlid **Kostić** (PvdD) licht vier hoofdpunten toe. Allereerst benadrukt ze de urgentie van het
aanpakken van de klimaat- en natuurr crisis in samenhang. Ze uit haar zorgen over het uitblijven
van substantiële stappen om deze crisis aan te pakken, ondanks de afspraken die zijn gemaakt.
De provincie lijkt zich te concentreren op het halen van de NNN-doelstellingen, maar dit is niet
voldoende. Ze verwijst naar een rapport van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur,
waarin de huidige situatie als een crisis wordt bestempeld en waarin aanbevelingen worden
250 gedaan voor overheden. Statenlid Kostić vraagt zich af of Gedeputeerde Staten deze
aanbevelingen zullen overnemen en welke concrete stappen ze zullen nemen om de natuurr crisis
aan te pakken. Ze spreekt ook over het belang van educatie en vraagt zich af of de provincie ook
zou investeren in natuureducatie.

255 Over de bossen geeft Statenlid Kostić aan dat er nog veel werk te verrichten is om de doelstelling
van 1800 hectare te realiseren voor 2030. Ze is bezorgd over het trage tempo waarin de realisatie
plaatsvindt en vraagt aan GS waarom de realisatie voornamelijk wordt overgelaten aan langdurige
gebiedsprocessen. Ze is ook benieuwd naar tussentijdse doelen die GS stelt richting 2030.

260 Betreffende het thema water merkt ze op dat de kwaliteit achteruit gaat en refereert aan lozingen
door Tata Steel die tegen Europese regels ingaan. Ze vraagt GS hoe zij zich verhouden tot
dergelijke kwesties en of er actie zal worden ondernomen, zowel op het gebied van communicatie

met het Rijk als op handhaving.

265 Over landbouw vraagt Statenlid Kostić specifieke aandacht voor streekproducten en of GS bereid is producten uit de intensieve veehouderij uit te sluiten in hun promotie van deze producten. Ze wil duidelijkheid over de positionering van GS in deze, anders overweegt Partij voor de Dieren een motie in te dienen.

270 Statenlid Kostić van de Partij richt zich tot slot op het thema dierenwelzijn. Ze uit haar waardering voor de inleidende opmerkingen van GroenLinks over dit onderwerp. Ze geeft aan teleurgesteld te zijn over de onvoldoende antwoorden op technische vragen die door haar fractie zijn gesteld. Ze is met name bezorgd over het gebrek aan budget voor dierenwelzijn, ondanks dat de coalitie aangeeft dat dit een kernwaarde is binnen het provinciaal beleid.

275 Statenlid Kostić dringt aan op duidelijkheid over de capaciteit die daadwerkelijk wordt vrijgemaakt voor dierenwelzijn. Ze merkt op dat de gedeputeerde heeft aangegeven wellicht begeleiding nodig heeft op dit gebied en hoopt op de steun van ervaren Statenleden van GroenLinks en PvdA. Ze benadrukt de invloed van de provincie op het welzijn van dieren en identificeert drie specifieke
280 aandachtsgebieden:

1. De OD, die besluit over ontheffingen voor het doden van dieren. Ze merkt op dat deze organisatie, zoals ook blijkt in de situatie bij Tata Steel, overbelast lijkt te zijn en onvoldoende capaciteit heeft.
- 285 2. De kwestie van faunaschade. Momenteel wordt schade alleen vergoed als er kogels zijn gebruikt. Partij voor de Dieren wil dat dit beleid wordt herzien.
3. Het helpen van wilde dieren in nood. Ze bevestigt dat er een lopende motie is die bedoeld is om deze kwestie structureel aan te pakken en benadrukt dat opvangcentra nog steeds dringend steun nodig hebben.

290 Ten slotte doet Partij voor de Dieren een oproep om het dierenwelzijn sterker te verankeren in het landbouwbeleid. Ze stelt dat er niet op nationale maatregelen gewacht hoeft te worden en wijst op het belang van biologische landbouw en het vermijden van het mutileren van dieren. Met de huidige gebiedsprocessen in gedachten vraagt ze de GS of ze bereid zijn om dierenwelzijn optimaal te integreren in het PPLG.

295 Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) markeert dat Partij voor de Dieren haar zorgen uit over klimaat. Ze vestigt speciale aandacht op het aspect van waterlozingen door Tata Steel, dat door de Partij voor de Dieren is aangehaald. Mevrouw Van der Helm–Chandansingh vraagt zich af of de zorgen van de Partij voor de Dieren feitelijk onderbouwd zijn.

300 Statenlid **Kostić** (PvdD) Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren reageert bevestigend op de vraag over de feitelijke onderbouwing van haar zorgen. Ze benadrukt dat de op handen zijnde watercrisis niet enkel veroorzaakt wordt door Tata Steel. Factoren zoals het gebruik van landbouwgif, mest en medicijnen dragen ook bij aan het probleem. Ze wijst erop dat Tata Steel
305 onlangs in het nieuws is gekomen vanwege het lozen van kankerverwekkende stoffen in het water, net zoals enkele andere grote bedrijven. Hoewel de provincie niet direct zeggenschap heeft over deze specifieke kwestie, kan het wel een signaal afgeven aan het Rijk om actie te ondernemen.

310 Statenlid Kostić's vraag aan GS is tweeledig. Enerzijds vraagt ze of GS kan aandringen bij het Rijk om in te grijpen in het geval van grote vervuilende bedrijven zoals Tata Steel. Anderzijds wil ze dat de provincie haar uiterste best doet om de waterkwaliteit te verbeteren, vooral als het gaat om landbouw. Ze benadrukt dat hier grote stappen kunnen worden gemaakt, maar dit vereist wel het maken van duidelijke keuzes.

315

De **voorzitter** staat een vervolgvraag door 50PLUS niet toe, omdat het niet de bedoeling is een debat te voeren op dit onderwerp. 50PLUS kan haar standpunt tijdens haar bijdrage in eerste termijn leveren.

320 Mevrouw **Sijbenga** (BBB) maakt bezwaar tegen het gebruik van de term 'landbouwgif' door Statenlid Kostić. Ze legt uit dat dit een term is die vaak door het publiek wordt gebruikt en merkt op dat overheden het hebben over 'gewas- en beschermingsmiddelen'. Ze vraagt Statenlid Kostić om deze officiële term te gebruiken, tenzij zij kan aantonen dat het daadwerkelijk om 'landbouwgif' gaat.

325

Statenlid **Kostić** (PvdD) reageert op mevrouw **Sijbenga** door te benadrukken dat beide partijen, Partij voor de Dieren en de BBB, volks zijn. Ze uit haar verbazing dat de BBB probeert de Partij voor de Dieren woorden in de mond te leggen. Statenlid Kostić staat erop de term 'landbouwgif' te gebruiken, omdat ze gelooft dat het giftig is en schadelijk voor zowel mensen als dieren. Ze benadrukt dat het gebruik ervan problemen veroorzaakt en dat boeren geholpen moeten worden naar een andere manier van gewasbescherming.

330

335 Mevrouw **Sijbenga** (BBB) neemt aan dat Statenlid Kostić vanuit privéoverwegingen dit woord gebruikt.

Mevrouw **Van der Helm-Chandansingh** (50PLUS) heeft een punt van orde. Eerder mocht 50PLUS geen vervolgvraag stellen. De voorzitter heeft dit de BBB wel toegestaan. Mevrouw Van der Helm-Chandansingh vindt het kwalijk dat de voorzitter gespreid beleid hanteert.

340

De **voorzitter** geeft aan dat hij begrip heeft voor de opmerkingen en biedt zijn excuses aan als de vergadering niet soepel verloopt. Het is zijn tweede keer als voorzitter en hij streeft ernaar om iedereen op een vriendelijke en geordende manier aan het woord te laten. Hij vraagt begrip voor eventuele foutjes. Op de vraag van mevrouw Van der Helm-**Chandansingh** (50PLUS) om alsnog de vraag te mogen stellen, antwoordt de voorzitter dat dat niet is toegestaan.

345

De heer **Mantel** (JA21) geeft aan dat zijn fractie de begroting met interesse heeft doorgenomen. Ze zijn te spreken over enkele onderdelen, zoals 'Boer en business in balans'. Ze waarderen ook het initiatief van de jaarlijkse bijeenkomst met streekproducten en hebben interesse in de zoetwateropslag. Het onderzoek naar zilte teelt, zoals recentelijk gezien op Texel, wordt positief beoordeeld.

350

Net als de ChristenUnie maken zij zich echter zorgen over het onderhoudsbudget voor bestaande natuurgebieden. Ze vragen het college of het niet verstandiger is om eerst de bestaande natuur te onderhouden alvorens nieuwe gebieden aan te leggen.

355

JA21 is kritisch over doelen zoals kringlooplandbouw en eiwittransitie.

360 De heer Mantel wijst ook op een specifiek punt in de provinciale doelstellingen, namelijk het ondersteunen van de beroepsvisserij en aan de visserij verbonden ketenbedrijven en cultuur in verdere verduurzaming. Gezien de afname van de beroepsvisserij stelt hij voor deze post te heroverwegen en vraagt welke initiatieven het college nog ziet voor deze sector.

365 Tenslotte stelt de heer Mantel vragen over de stikstofbanken. Hij vraagt naar de huidige status en wanneer er een concreet plan wordt verwacht, specifiek voor de interimmers, PAS-melders en vrijgestelde bedrijven. Hij is ook benieuwd naar de verwachte kosten voor dit initiatief.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) bedankt voor de beantwoording van technische vragen en heeft een aantal vervolgvragen:

- 370 1. Ze informeert naar de samenwerking met ondernemers in Zuid-Kennemerland binnen het kader van het NNN. Ze wil graag weten wat de huidige status is.
2. Ze wijst op de ruimtelijke uitdagingen in Noord-Holland. Er is 23% meer ruimte nodig voor geplande opgaven dan dat er beschikbaar is. Ze vraagt hoe de provincie hiermee omgaat en of er een nieuw ruimtelijk voorstel komt. Ook uit ze zorgen over de financiële haalbaarheid van het onderhoud van deze projecten.
- 375 3. Op pagina 55 van de begroting is als doel opgenomen om 1800 hectare bos te realiseren. Ze vraagt naar de plannen voor het verwerven van deze grond en de kosten. Ze schat dat de kosten alleen voor de grondaankoop al minimaal €144 miljoen bedragen.
4. Ze merkt op dat niet alle opdrachten uit het coalitieakkoord financieel zijn opgenomen in de begroting en vraagt naar de reden. Ze noemt als voorbeeld het Servicepunt Duurzame Energie en vraagt waarom hier geen bedrag voor is gereserveerd.
- 380 5. Tot slot refereert ze aan een bijeenkomst op de Green Tech Beurs in Amsterdam. Vertegenwoordigers van de provincie New Brunswick in Canada zoeken uitwisselingspartners voor technische innovatie in de tuinbouw. Ze willen een
- 385 samenwerking met Noord-Holland starten. Mevrouw Koning-Hoeve vraagt of de provincie dit zou overwegen en vraagt om een terugkoppeling hierover.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) benadrukt dat verandering het enige constante is. Hij merkt op dat sommigen verandering, zoals klimaatverandering, willen tegengaan. De heer Van Tiggelen betoogt dat mensen geen significante invloed hebben op het CO₂-gehalte in de atmosfeer en verwijst naar zeven bewijzen op de website van Dr. Ed Berry en een argument van hemzelf, hoewel hij dit laatste nu niet verder uitlegt vanwege spreektijdbeperkingen.

390

De PVV is tegen het uitgeven van geld aan wat hij waanzin noemt. Over ammoniak merkt hij op dat het een minuscule hoeveelheid van de atmosfeer uitmaakt, en waarvan het grootste deel afkomstig is uit Noord-Brabant en Limburg. Hij relateert de impact van ammoniak en verwijst naar een recent onderzoek van de Universiteit van Amsterdam dat suggereert dat ammoniak niet neerslaat in nabijgelegen Natura 2000-gebieden vanwege de eigenschappen van ammoniak en zwaartekracht. Hij besluit met de kritiek dat sommige mensen feiten negeren en doordrammen, iets waarvan hij geen voorstander is.

400

De heer **Mülder** (D66) bedankt voor het opstellen van de begroting en het beantwoorden van vragen. Hij is te spreken over de ambities, maar vindt ze wat groot en ver weg. Hij pleit voor meer concretisering en tussentijdse rapportages, net als mevrouw Kostić eerder deed.

405

Over de waterkwaliteit en de aanplant van 1 800 hectare bossen wil hij graag regelmatige updates krijgen, en vraagt of rapportages op halfjaarlijkse of jaarlijkse basis mogelijk zijn.

410

Hij brengt het onderwerp NNN naar voren en refereert aan stappen die in een vorig college zijn gezet. Hij vraagt de gedeputeerde of de plannen rondom NNN worden versneld, vertraagd, of voortgezet zoals voorheen.

415

Terugkomend op de 1 800 hectare bossen merkt hij op dat het een groot gebied is, vergelijkbaar met twee keer de oppervlakte van de gemeente Heemstede. Hij vraagt of de bossen evenredig verdeeld worden over de gemeenten in de provincie. Daarnaast stelt hij voor om bij het aanplanten van bossen ook te denken aan recreatiemogelijkheden, zoals wandel- en fietspaden, en benadrukt dat hier ook kosten mee gemoeid zijn. D66 deelt de zorgen van de ChristenUnie dat er geen extra geld is begroot voor onderhoud, ondanks de grote ambities van de provincie.

420

Op het gebied van de begroting rondom landbouw wil hij niet te diep ingaan, maar hij wijst wel op de stikstofbank. Hij herinnert aan een eerdere opmerking van de gedeputeerde dat het opzetten van een stikstofbank simpel zou zijn, maar het vullen ervan complexer. Hij vraagt naar de hindernissen hierbij en hoe de gedeputeerde die wil overwinnen.

425

Tot slot bespreekt hij het punt faunaschade en het verminderde eigen risico van 20% naar 5%. Hij wijst op het risico dat ondernemers mogelijk minder gaan doen om faunaschade te voorkomen als het eigen risico lager is. Hij vraagt de gedeputeerde naar maatregelen om dit tegen te gaan, en merkt op dat hun provincie de hoogste faunaschade heeft in Nederland.

430

De heer **Klein** (CU) merkt op dat een lager eigen risico mogelijk invloed heeft op het gedrag van mensen. Hij refereert aan een periode in het verleden toen het eigen risico werd verhoogd en vraagt of er destijds minder schade was.

435

De heer **Mülder** (D66) bevestigt dat ondanks eerdere wijzigingen in het eigen risico, het aantal schades niet is afgenomen en dat dit te maken heeft met factoren zoals een toename van het aantal ganzen. Hij noemt dat sommige agrariërs een voorkeur hebben voor Engels raaigras en dat de bereidheid om alternatieven te planten afneemt als ze zelf een deel daarvan moeten betalen. De spreker benadrukt de noodzaak om oplossingen te vinden voor de stijgende kosten van faunaschade en vraagt hoe dit in de begroting wordt opgenomen.

440

De heer **Klein** (CU) merkt op dat hij de insinuatie niet terecht vindt en dat één gesprek met een boer onvoldoende basis biedt voor dergelijke conclusies. Volgens hem geven cijfers geen aanwijzing dat boeren gemakzuchtig worden door een verlaging van het eigen risico. Hij benadrukt dat agrariërs faunaschade betreuren en vraagt de opmerking terug te nemen.

445

De heer **Mülder** (D66) geeft aan dat hij ook niet blij is met faunaschade. Hij ziet het eigen risico als een manier om de schadekosten te beheersen, vergelijkbaar met het eigen risico in de zorgsector. Hij gelooft in het concept van moral hazard en benadrukt het belang van het

450 monitoren van kosten, vooral als het eigen risico verlaagd wordt. Graag ziet de heer Mülder
toegelicht door de gedeputeerde hoe er begroot wordt op de sterk stijgende kosten en welke
ontwikkelingen de gedeputeerde ziet.

455 De heer **Wallaart** (PvdA) geeft complimenten aan het college en de ambtelijke ondersteuning voor
het de doorvertaling van het coalitieakkoord in de begroting voor volgend jaar. Hij onderstreept
het belang van natuurbehoud en -beheer, in het bijzonder het nationaal natuurnetwerk in Noord-
Holland. Hij wijst op het feit dat 92,5% van dit netwerk al is gerealiseerd, maar benadrukt dat er
nog een resterende vierduizend hectare te gaan is.

460 Tevens uit de heer Wallaart zijn zorgen over de recente val van het kabinet en de mogelijke
gevolgen daarvan voor de financiering van natuurprojecten. Er is specifieke bezorgdheid over het
Transitiefonds, dat belangrijk is voor de financiering van natuurprojecten wat controversieel is
verklaard in de Eerste Kamer. Gezien deze onzekerheid vraagt hij het college een scenario uit te
werken voor het geval deze middelen vertraagd of helemaal niet beschikbaar komen.

465 Daarnaast stelt hij specifieke vragen over de begroting: hij merkt op dat er aanzienlijke bedragen
van de reserve groen worden overgeboekt naar de reserve waardevermindering grondaankopen
en vraagt om uitleg. Hij wil weten of deze bedragen bedoeld zijn voor de afronding van het
nationaal natuurnetwerk en vraagt naar details over de besteding van deze reserves.

470 Als laatste punt vraagt de heer Wallaart aandacht voor de financiering van het natuurbeheer. Hij
wijst op de uitdagingen van stijgende kosten door inflatie, prijsstijgingen en hogere
energieprijzen. Er is zorg dat de huidige financieringsstructuur deze stijgende kosten niet kan
bijbenen, wat al tot bezorgdheid heeft geleid bij natuurorganisaties. Hij vraagt de gedeputeerde
om een reactie op dit punt en om een strategie om ervoor te zorgen dat de financiering van
475 natuurbeheer in lijn blijft met de daadwerkelijke kosten.

Mevrouw **Bakker** (VVD) bedankt voor het werk dat in de begroting is gestoken.

480 Mevrouw Bakker merkt op dat er veel geld naar natuurbeheer gaat en vraagt zich af hoe effectief
en efficiënt deze vormen van beheer zijn. Ze wil weten wanneer een terreinbeherende organisatie
het best ingezet kan worden en wanneer agrariërs, en onder welke voorwaarden. Ze benadrukt
dat een hoger budget niet automatisch leidt tot betere natuurkwaliteit. Ze merkt ook op dat
natuurbeheer door agrariërs onder druk staat omdat de vergoedingen niet overeenkomen met de
daadwerkelijke kosten.

485 Mevrouw Bakker refereert aan de opmerkingen van de heer Mülder over faunabeheer en wil meer
weten over de maatregelen die worden genomen om overlast te voorkomen of beperken. Ze vindt
dat dit aspect duidelijker naar voren moet komen.

490 *Schorsing 14.14 tot 14.36 uur.*

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Kocken** zal de vragen thematisch behandelen.

495 De gedeputeerde merkt op dat sommige onderwerpen later besproken zullen worden, zoals de

vragen over water. Mevrouw Schneemann vroeg naar de KRW-maatregelen en de effecten daarvan. Deze vragen zijn eerder gesteld, ook schriftelijk. Gedeputeerde Kocken heeft eerder aangegeven dat er een jaarlijkse regionale voortgangsrapportage van het waterprogramma komt. Deze staat in november op de commissieagenda. Ook wordt de motie ten aanzien van mogelijke maatregelen daarin meegenomen. De gedeputeerde stelt voor om hierover dan uitvoerig te discussiëren.

Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt of de rapportage voor de komende Provinciale Statenvergadering kan worden gedeeld met de Staten.

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat de voortgangsrapportage van het Regionaal Waterprogramma staat gepland voor de commissievergadering in november en eerst nog moet worden goedgekeurd door GS. Het is de vraag of dit in de planning naar voren gehaald kan worden. De gedeputeerde benadrukt het belang van het bespreken van de maatregelen tegelijkertijd met deze rapportage en vraagt om geduld te hebben tot november voordat ze hierover in discussie gaan.

Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt of dat kan worden versneld, omdat er van Provinciale Staten besluitvorming wordt gevraagd over de te nemen maatregelen en de financiële middelen die daarvoor in de Begroting 2024 zijn opgenomen.

Gedeputeerde **Kocken** is bereid om na te vragen of het mogelijk is om de informatie eerder te delen, maar verwacht dat het niet haalbaar is omdat het onderwerp voor november is geagendeerd. Voordat de Staten de informatie ontvangen, moet het eerst een proces doorlopen: het wordt eerst aangeleverd bij de staf, daarna wordt het besproken in de GS en vervolgens tijdig aan de Staten verstrekt voor de commissievergadering. Ze is van mening dat het niet zinvol is om de informatie vlak voor de PS-vergadering te delen zonder de gebruikelijke procedures te volgen of zonder verdere bespreking. Ze stelt daarom voor om de kwestie in november gezamenlijk verder te bespreken.

Gedeputeerde Kocken vervolgt de beantwoording in eerste termijn.

Er zijn vragen gesteld over het nieuwsbericht betreffende Tata Steel en water in relatie tot de provinciale taak. De gedeputeerde geeft aan dat ze eerst met het Rijk hierover moet overleggen voordat ze een antwoord kan geven. De gedeputeerde schriftelijk terugkomen op deze kwestie.

Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt of dit overleg geïnterpreteerd kan worden als dat de provincie aangeeft de lozingen onwenselijk te vinden en dat het Rijk moet ingrijpen.

Gedeputeerde **Kocken** herhaalt dat ze heeft gezegd dat ze het af wil stemmen met het Rijk en daar schriftelijk bij PS op terugkomt.

Gedeputeerde Kocken vervolgt met de beantwoording op het onderwerp bodem. Er zijn vragen gesteld over het doel van bodembeheer en of dit doel, een reductie van 0,09 megaton, behaald wordt. Ze legt uit dat het momenteel moeilijk te bepalen is vanwege de uiteenlopende effecten van verschillende maatregelen. Een voorbeeld dat ze geeft, is de vernatting: het bevordert biodiversiteit maar kan uitdagend zijn voor klimaatadaptatie. Op dit moment zijn ze nog bezig met het verkrijgen van inzicht in hoe deze maatregelen elkaar beïnvloeden en of ze het gewenste resultaat zullen opleveren. De gedeputeerde benadrukt dat de ontwikkelingen nauwlettend worden gevolgd.

De ChristenUnie en andere fracties vroegen naar het financiële tekort voor natuurbeheer.
545 Gedeputeerde Kocken stelt dat er voor 2024 nog geen tekort is en dat de beschikbare middelen niet afnemen. Echter, de kosten stijgen omdat het areaal toeneemt, maar ook de beheerkosten stijgen. Hoewel er in 2024 geen tekort is, voorspelt ze een tekort van € 800.000 in het volgende jaar en € 4,5 miljoen het jaar daarna. Dit is een zorgwekkend onderwerp, maar het leidt momenteel nog niet tot problemen in de huidige begroting.

550 De heer **Van Tiggelen** (PVV) vraagt of de gedeputeerde zich ervan bewust is dat de natuur er 3,9 seconde over doet om 0,09 megaton uit te stoten.

Gedeputeerde **Kocken** is zich daar niet nadrukkelijk van bewust, maar zij is zich er wel van bewust
555 dat de natuur zijn eigen processen kent. De gedeputeerde is er ook van overtuigd dat de mens daar invloed op heeft en verantwoordelijkheid moeten nemen voor de gevolgen die dat heeft.

De heer **Klein** (CU) merkt op dat de middelen wel degelijk afnemen van € 51 miljoen naar € 49 miljoen in 2027.

560 Gedeputeerde **Kocken** bevestigt dat er inderdaad een kleine afname is, maar het grote probleem betreft de toename van areaal en de hogere beheerkosten. Daar is nog geen oplossing voor.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vraagt hoe het kan dat er een lager bedrag is opgenomen. GS
565 heeft immers zelf sturingsinstrumenten.

Gedeputeerde **Kocken** bevestigt dit, en dat de Staten ook daarop kunnen sturen. Dit is onderwerp van gesprek tussen GS en PS. De gedeputeerde benadrukt dat als de Staten vinden dat er meer budget nodig is, ze hoopt dat het CDA daar een meerderheid voor kan vinden om dit gezamenlijk
570 te realiseren.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vraagt ter bevestiging of het GS het bedrag wat nu is opgenomen in de begroting voldoende acht.

575 Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat GS heeft aangegeven welke middelen zij tot haar beschikking heeft en voor welke doelen deze middelen gebruikt zullen worden.

De heer **Klein** (CU) vraagt of dit betekent dat het oplossen van het tekort is verschoven naar het begrotingsjaar 2025 of vraagt de gedeputeerde aan PS om dit te helpen oplossen.

580 Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat deze discussie diepgaand gevoerd kan worden bij het bespreken van het programma Natuur, zodat de Staten inzicht krijgen in de huidige acties. Ze erkent dat er kritisch is gekeken naar welke projecten doorgang kunnen vinden om de begroting rond te krijgen. Dit houdt in dat ze nauwgezet beoordelen welke projecten klaar zijn voor
585 uitvoering en welke processen moeten worden getemporiseerd.

De gedeputeerde vervolgt de beantwoording. Gedeputeerde Kocken benadrukt dat de vraag waarom er natuur wordt gerealiseerd als er mogelijk geen financiële middelen voor zijn een reële vraag is. Ze legt uit dat de provincie een wettelijke taak heeft om deze natuur te creëren, en daar

590 hebben ze zich aan gecommitteerd. Dit financiële vraagstuk is niet alleen specifiek voor Noord-
Holland; andere provincies ervaren vergelijkbare problemen. De financiële middelen die de
provincie van het Rijk heeft ontvangen zijn vastgesteld en de provincie is zelf verantwoordelijk voor
de jaarlijkse aanpassing (indexatie) van deze bedragen. De daadwerkelijke indexatiekosten zijn
595 hoger dan wat in het verleden is gecompenseerd. Er wordt wel geïndexeerd, maar dit gebeurt eens
in de zes jaar via een financiële beschikking, waarin de aanpassing voor de komende zes jaar wordt
meegenomen. Tussentijdse aanpassingen worden niet gedaan; na zes jaar wordt opnieuw
geëvalueerd wat een passende vergoeding zou moeten zijn.

Gedeputeerde Kocken merkt op dat er eerder een antwoord is gegeven op de vraag over
600 natuureducatie, specifiek in technische vraag nummer 53. Ze benadrukt dat terwijl cultuureducatie
een wettelijke taak van de provincie is, natuureducatie dat niet is. Desondanks gelooft de provincie
dat natuureducatie waardevol is en daarom is het opgenomen in het programma Betrekken bij
Groen.

605 Gedeputeerde Kocken refereert aan de diverse vragen rondom de Bossenstrategie, waaronder de
frequentie van rapportages hierover. Informatie over de Bossenstrategie wordt opgenomen in het
PPLG, waarbij regelmatige updates beschikbaar zijn. De strategie omtrent bossen omvat
verschillende aspecten. Een deel van de bosdoelstellingen zal onderdeel zijn van het NNN, maar
zeker niet alles. Een gedeelte zal buiten het NNN vallen en daar zoekt men actief de verbinding met
610 thema's als wonen en recreatie. Samenwerking met diverse gemeenten wordt verkend om nieuwe
bossen te realiseren. Hoewel het aanleggen van wandelpaden niet direct onder de Bossenstrategie
valt, maakt recreatie wel deel uit van het PPLG. Hieruit concludeert ze dat het PPLG wellicht kan
bijdragen aan dit aspect, ook al is dit niet direct onderdeel van de Bossenstrategie zelf.

615 Er is gevraagd hoe de doelen behaald kunnen worden zonder het Transitiefonds. De gedeputeerde
benadrukt dat het zonder dit fonds simpelweg onmogelijk is. Hoewel iedereen dit waarschijnlijk
begrijpt, licht ze toe dat als de provincie om € 1,2 miljard vraagt en niets ontvangt, het behalen
van deze doelen onrealistisch is. Dit houdt echter niet in dat de provincie helemaal niets zal
ondernemen. Ondanks de huidige financiële onzekerheid blijven ze actief in de gebiedsprocessen.
620 De gedeputeerde onderstreept dat de provincie het tekort van € 1,2 miljard niet zelf kan opvangen.
Hoewel het Rijk suggereert dat het bedrag mogelijk lager kan zijn, benadrukt ze dat zonder enige
financiering vanuit het Rijk de gestelde doelen niet haalbaar zijn. Ze voegt toe dat het Rijk de
provincie een taak heeft gegeven en daarom ook begrijpt dat daar financiering bij nodig is.

625 Gedeputeerde Kocken gaat vervolgens in op vragen over wat als effectief en efficiënt beheer wordt
beschouwd en welke beheermethoden het beste zijn. Ze geeft aan dat dit complexe onderwerpen
zijn waar veel onderzoek naar gedaan kan worden. Hoewel er landelijke regelingen zijn die
specifieke doelen stellen en gemonitord worden, kan er in algemene termen iets gezegd worden
over wat het beste werkt. De provincie voert gesprekken met terreinbeherende organisaties om de
630 methoden verder te verbeteren. De provincie volgt de landelijke regelingen en evalueert of de
gestelde doelen worden bereikt. Wat betreft efficiëntie is dit wat zij momenteel hierover kan delen.
Ze begrijpt de vraagstelling, maar kan niet dieper ingaan op de specifieke details van wat precies
wel of niet effectief is.

635 Statenlid **Kostić** (PvdD) geeft aan dat er een experimentmeeting gepland staat vanuit de
commissie om experts over het onderwerp te horen. Daarnaast vraagt ze of er ook gesprekken

zijn met dierenwelzijnsorganisaties over natuurbeheer, omdat zij ook mogelijke oplossingen kunnen aandragen.

640 Gedeputeerde **Kocken** benadrukt dat er gesprekken zijn met diverse organisaties over verschillende dossiers. Echter, ze denkt dat de specifieke vraag van Statenlid Kostić gericht is op faunabeheer. Daarom verwijst ze door naar gedeputeerde Beemsterboer voor een uitgebreider antwoord.

645 Gedeputeerde Kocken vervolgt met de beantwoording van de vragen over weidevogels. Er komt meer financiële ondersteuning voor het Aanvalsplan Grutto, dat binnenkort wordt geactualiseerd naar een Boerenlandvogelplan. Deze toename in middelen is te danken aan bijdragen van zowel de EU als het Rijk.

650 Gedeputeerde Kocken heeft een vraag ontvangen over een rapport van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur. Ze vraagt zich af of dit gaat over het rapport "Goed water, goed geregeld" of dat er een ander rapport bedoeld wordt.

655 Statenlid **Kostić** (PvdD) reageert dat het om het rapport Natuurinclusief Nederland gaat. Zij kan dit rapport delen met GS.

660 Gedeputeerde **Kocken** is niet bekend met dit rapport en moet het antwoord op de vraag van Statenlid Kostić schuldig blijven.

665 De heer **Mülder** (D66) stelt dat er twee van zijn vragen onbeantwoord zijn gebleven. Ten eerste vroeg hij of het streven is om de bossen te verdelen over alle gemeentes in Noord-Holland. Ten tweede is hij benieuwd naar de ambities met betrekking tot de realisatie van NNN en het verkrijgen van grond hiervoor. Hij wil weten of er plannen zijn om dit proces te versnellen, te vertragen, of dat het tempo wordt voortgezet zoals in de vorige Statenperiode.

670 Gedeputeerde **Kocken** benadrukt dat de term 'eerlijk verdelen' verschillend kan worden geïnterpreteerd. Ze benadrukt dat het niet het doel is om bossen gelijkmatig over alle 44 gemeentes of inwoners van Noord-Holland te verdelen. De focus ligt op plaatsen waar reële kansen liggen voor het aanleggen van een bos. Gezien de beperkte ruimte in de provincie, moet er zorgvuldig gekozen worden. Bijvoorbeeld, het aanleggen van een bos in het centrum van Amsterdam lijkt niet realistisch. Het is belangrijk om locaties te kiezen waar een bos een echte meerwaarde biedt. Zo kan een bos bijdragen aan recreatiemogelijkheden. De provincie is voornamelijk geïnteresseerd in locaties die meerdere doelen dienen en waar het bos een duidelijke toegevoegde waarde heeft.

675 Gedeputeerde Kocken geeft in antwoord op de tweede vraag aan dat ze vasthouden aan de ambitie om het NNN te realiseren. De afspraak met het Rijk is dat dit doel bereikt moet zijn in 2027. De coalitie streeft ook naar deze datum. Echter, om ervoor te zorgen dat alles harmonieus verloopt, kan er soms besloten worden om iets meer tijd te nemen voor de realisatie. Het doel is niet om te vertragen, maar om de gestelde doelen te halen binnen de afgesproken periode.

680 De heer **Mülder** (D66) geeft aan dat volgens zijn berekeningen het haalbaar zou moeten zijn om het gestelde doel al in 2028 te bereiken, in plaats van 2029. Hij vraagt of, bij het handhaven van dezelfde ambitie, hij een positief advies kan verwachten als hij een motie indient om de

streefdatum te veranderen naar 2028 in plaats van 2029.

685

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat ze niet bekend is met de berekeningen van de heer Mülder. Ze vertrouwt op de inschattingen die door haar ambtelijke team zijn gemaakt over wat realistisch haalbaar is. Ze nodigt de heer Mülder uit om zijn berekeningen te delen, maar ze kan op dit moment niet zeggen dat ze zijn berekeningen overtuigender vindt dan die van haar eigen team.

690

De heer **Mülder** (D66) vraagt naar de bossenstrategie en refereert aan een eerder gestelde vraag door het CDA. Hij geeft aan dat als er een eerlijkere verdeling van bossen over de gemeenten van Noord-Holland plaatsvindt, dit zou neerkomen op een bos ter grootte van het Vondelpark in elke gemeente. Hij vraagt zich af of dit betekent dat er mogelijk bos wordt aangelegd op

695

landbouwgrond en wil weten hoe het college hierover denkt.

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat er niets bij voorbaat uitgesloten wordt. Er kan in sommige gevallen gekozen worden voor landbouwgrond om een bos aan te leggen, maar er kunnen ook andere locaties in beeld komen. Het college bekijkt per situatie wat de meest geschikte locatie en benadering is.

700

Gedeputeerde Kocken geeft in reactie op de vraag van het CDA aan dat er momenteel gesprekken worden gevoerd met grondeigenaren in Zuid-Kennemerland. Ze zijn aan het onderzoeken hoe ze in het PPLG de diverse belangen en het huidige gebruik kunnen combineren. Het helder krijgen van de lokale natuurdoelen in dat gebied is een belangrijk onderdeel van deze gesprekken. Over de kosten kan de gedeputeerde op dit moment nog weinig informatie geven. Ze stelt voor om dit onderwerp op een later tijdstip uitgebreider te bespreken.

705

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vraagt of de provincie voldoende financiële middelen heeft voor de Bossenstrategie. Daar is € 144 miljoen voor geraamd.

710

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan niet bekend te zijn met het bedrag van € 144 miljoen waarnaar verwezen wordt. Ze benadrukt dat er een vastgesteld budget is voor bossen en dat dit het huidige bedrag is waarmee ze werken. Als er een andere berekening is, vraagt ze om een gedetailleerde uitleg om te begrijpen waar het verschil vandaan komt. Ze bevestigt dat het huidige budget naar hun inzicht toereikend is voor de gestelde doelen.

715

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) concludeert dat de gedeputeerde van mening is dat er voldoende financiële middelen zijn.

720

Gedeputeerde **Kocken** gaat daarvanuit voor het komende jaar met deze begroting.

Statenlid **Kostić** (PvdD) heeft een punt van orde. Statenlid Kostić hoort nog graag antwoord op haar vragen. Om te voorkomen de spreektijd gaat lopen, kiest zij ervoor de vragen niet te herhalen.

725

Gedeputeerde **Kocken** loopt de vragen die door de Partij voor de Dieren zijn gesteld, door en gaat nog in op de vraag over de gebiedsprocessen. De gedeputeerde benadrukt het belang van zorgvuldige processen bij de uitvoering van projecten in de provincie, gezien de impact op inwoners, ondernemers en anderen die in de betreffende gebieden wonen en werken. Ze corrigeert

730

de term "oneindige gebiedsprocessen" naar "zorgvuldige processen". Ze licht toe dat het niet mogelijk is om snel en zonder overleg beslissingen te nemen, vooral als deze beslissingen invloed hebben op de leefomgeving van mensen. De bossenstrategie wordt geïntegreerd in bestaande processen en wordt niet los gezien van andere doelen van de provincie. In gevallen waar projecten kleinschaliger zijn of minder impact hebben op de gemeenschap, kan het overleg directer met de gemeente plaatsvinden. Ze benadrukt dat de aanpak in de provincie grondig en overwogen is.

Statenlid **Kostić** (PvdD) hoort afsluitend nog graag iets over het vervolg op haar vraag over het rapport van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur. Statenlid Kostić benadrukt het belang van het aanpakken van de natuur-, klimaat- en watercrisis. Ze erkent dat het niet mogelijk is om overhaast te werk te gaan, maar wijst erop dat inactie ook gevolgen heeft voor de inwoners. Aan de gedeputeerde verantwoordelijk voor dit onderwerp vraagt ze welke specifieke maatregelen er worden genomen om deze crises aan te pakken en mogelijke slachtoffers te voorkomen. Ze heeft hierin nog onvoldoende inzicht.

Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat het niet mogelijk is om deze vraag kort te beantwoorden. Ze verwijst naar de begroting waarin diverse maatregelen zijn opgenomen. Tegelijkertijd begrijpt ze dat Statenlid Kostić wellicht snellere en effectievere oplossingen wenst. De gedeputeerde staat open voor verbetervoorstellen van Partij voor de Dieren.

Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert op de inbreng van de commissie in eerste termijn. De gedeputeerde gaat als eerste in op vragen van GroenLinks met betrekking tot wildopvang. Hij is momenteel nog aan het onderzoeken of wildopvang daadwerkelijk de dieren helpt en of het een provinciale verantwoordelijkheid is. Binnenkort staat er een gesprek gepland met een wildopvang om hier meer inzicht in te krijgen.

Het lijkt Statenlid **Bwefar** (GL) verstandig om dit gesprek ook te bespreken in hoeverre de wildopvangorganisaties iets hebben gehad aan de hulp vanuit de provincie en of zij daarin nog iets missen.

Gedeputeerde **Beemsterboer** zal deze onderwerpen graag bespreken tijdens zijn werkbezoek.

Vervolgens antwoordt de gedeputeerde op de vraag van Partij voor de Dieren over dierenwelzijn en wildopvang. Hij licht toe dat de stelling dat faunaschade alleen wordt vergoed als er op dieren is geschoten gedeeltelijk klopt. Voor sommige dieren kan verjaging via afschot inderdaad plaatsvinden. Wanneer dieren op deze manier worden verjaagd, komt men in sommige gevallen niet in aanmerking voor een schadevergoeding. De gedeputeerde geeft aan dat hij begrijpt dat de Partij voor de Dieren dit onderwerp wellicht middels een motie of amendement aan de orde wil stellen in de Staten, en dat hij verwacht dat hier diverse meningen over kunnen bestaan.

Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert op de vraag over het eventueel toevoegen van extra dierenwelzijnsmaatregelen in Noord-Holland, bovenop de landelijke richtlijnen. Hij benadrukt dat in het coalitieakkoord is vastgelegd dat er geen aanvullingen worden gedaan op het landelijk beleid.

Statenlid **Kostić** (PvdD) benadrukt dat zij niet vraagt om aanvullingen bovenop het landelijke beleid, maar om acties binnen de bevoegdheden van de provincie. Ze wijst erop dat dit in andere

dossiers ook gebeurt en vraagt of de gedeputeerde bereid is om hier samen naar te kijken. Daarnaast stelt ze een vraag over streekproducten en of producten van de intensieve veehouderij daar ook onder vallen, of dat de provincie die uitsluit.

Gedeputeerde **Beemsterboer** antwoordt dat de provincie geen leveranciers of streekproducten uitsluit.

785 In reactie op de eerste vraag geeft de gedeputeerde aan open te staan voor een gesprek over wat er binnen landelijk beleid kan worden toegepast.

Statenlid **Bwefar** (GL) vraagt of er criteria worden opgesteld om te bepalen of iets als streekproduct wordt aangemerkt.

790 Gedeputeerde **Beemsterboer** geeft aan dat het om producten uit Noord-Holland gaat.

Statenlid **Bwefar** (GL) specificeert haar vraag door te vragen of vlees van een koe uit Noord-Holland, die soja uit Brazilië heeft gegeten, nog steeds wordt beschouwd als een streekproduct van Noord-Holland.

795 Gedeputeerde **Beemsterboer** zegt in eerste instantie dat dat het geval is, maar dat dit soort vragen wel een interessante discussie kunnen opleveren.

800 Statenlid **Kostić** (PvdD) wijst op de Omgevingsverordening waarin staat dat intensieve veehouderijen beperkt moeten worden vanwege het welzijn van dieren, de natuur, het milieu en de gezondheid. Ze vraagt hoe GS het promoten van streekproducten, inclusief die uit de intensieve veehouderij, kan rechtvaardigen gezien deze verordening.

805 Gedeputeerde **Beemsterboer** is van mening dat er in Noord-Holland geen intensieve veehouderij is.

De **voorzitter** constateert dat het debat over andere onderwerpen dan de Begroting 2024 gaat. De voorzitter verwacht dat de definitie van een streekproduct nog onderwerp van gesprek zal zijn en stelt voor dit onderwerp af te ronden.

810 Statenlid **Kostić** (PvdD) heeft een punt van orde. Zij geeft aan dat er in de begroting geld is gereserveerd voor de promotie van streekproducten. Daarom vindt de Partij voor de Dieren het belangrijk om te weten wat precies de criteria zijn voor deze streekproducten. Bovendien geeft ze aan dat ze voorbeelden wil aanleveren van intensieve veehouderijen in Noord-Holland.

815 De **voorzitter** neemt de opmerkingen ter kennisgeving aan.

Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert op de vraag van JA21 over de ondersteuning van de transitie van de beroepsvisserij. Hij benoemt het visserij ontwikkelplan in de Kop van Noord-Holland, dat voornamelijk gericht is op de havenzijdige ontwikkeling van de visserij, gezien sommige schepen uit de vaart zijn genomen. Hij corrigeert ook de opmerking van JA21 dat de beroepsvisserij niet meer zou bestaan; daar is hij het niet mee eens.

820

Wat betreft de stikstofbank, geeft Gedeputeerde Beemsterboer aan dat hij heeft begrepen dat er

825 binnen enkele weken een concreet plan zou moeten zijn. Hij verwacht dat dit plan binnen enkele maanden bij de Staten zal liggen.

De heer **Mantel** (JA21) vraagt de gedeputeerde toe te zeggen dat dit wordt meegenomen in de voordracht PPLG.

830

Gedeputeerde **Beemsterboer** vindt dit te laat en zou dit graag eerder behandelen.

De heer **Mantel** (JA21) deelt deze mening.

835 Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert op de vraag van het CDA over technische innovaties en een mogelijke samenwerking met Canada. Hoewel hij terughoudend is over persoonlijke bezoeken aan Canada, vanwege mogelijke kritiek op het vliegen, ziet hij wel de relevantie in van het verkennen van technische innovaties die in Canada worden toegepast en hoe deze in Noord-Holland gebruikt kunnen worden. Hij toont interesse in de informatie die het CDA heeft verzameld en stelt voor om
840 hier later over in gesprek te gaan.

Vervolgens reageert hij op de PVV, die een betoog hield over ammoniak in de atmosfeer. De PVV beweerde eerst dat ammoniak niet kan neerslaan omdat het lichter is dan lucht, maar erkende vervolgens dat het wel kan neerslaan wanneer het regent. Gedeputeerde Beemsterboer benadrukt
845 dat dit precies is wat er in de berekeningen is opgenomen.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) wil weten of de gedeputeerde ervan op de hoogte is dat het in Nederland slechts zeven procent van de tijd regent. Daarnaast haalt hij een onderzoek van de Universiteit van Amsterdam aan, waarin is vastgesteld dat het neerslaan van ammoniak in een
850 nabijgelegen gebied eigenlijk niet voorkomt.

Gedeputeerde **Beemsterboer** geeft aan dat hij in de Kop van Noord-Holland woont, waar het volgens hem zes procent van de tijd regent. De gedeputeerde accepteert de bewering van de heer Van Tiggelen dat het in werkelijkheid zeven procent is.

855

D66 toonde zich geïnteresseerd in de stikstofbanken. In reactie hierop legt de gedeputeerde uit dat er dagelijks gezocht wordt naar manieren om ruimte te creëren binnen deze banken. Die dag zijn tijdens een stafvergadering specifiek twee zaken hieromtrent besproken. De uitdaging zit vaak in het vinden van oplossingen voor kleinere emissie- en depositiewaardes, wat het proces complex
860 maakt. Ze zijn echter actief bezig met het zoeken naar manieren om de stikstofbank effectief te vullen en te beheren.

Vervolgens gaat hij in op vragen over faunabeheer. Hij geeft aan dat veel vragen over het risico bij het verlagen van het eigen risico voor schade, die boeren aan de provincie kunnen melden, al zijn
865 beantwoord door de ChristenUnie. Hij is het eens met de conclusie van meneer Klein dat de kosten van faunaschade waarschijnlijk toenemen door een groeiende populatie, eerder dan door de vergoedingspercentages. Gedeputeerde Beemsterboer benadrukt dat boeren het niet prettig vinden wanneer hun gewassen worden aangevreten. Er komt ook een nieuw faunabeheerplan specifiek voor ganzen.

870

Tot slot, in reactie op een vraag van de VVD over het huidige faunabeheer, licht hij toe dat er

diverse maatregelen zijn, zoals nestbehandelingen, ruivangsten en het verjagen van dieren met ondersteunend afschot.

875 *Tweede termijn commissie*

Statenlid **Bwefar** (GL) benadrukt dat hoewel zij het eerder als een suggestie naar voren bracht, zij nu een toezegging wenst van de gedeputeerde. Ze pleit ervoor dat in dit Actieplan Dieren wordt vastgelegd dat de provincie zich committeert om up-to-date te blijven en haar beleid en ontheffingen voortdurend aan te passen aan de nieuwste wetenschappelijke inzichten
880 betreffende het beheer van wilde dieren.

De heer **Klein** (CU) bedankt gedeputeerde Kocken voor het verduidelijken van de kwestie omtrent het beperkte budget voor natuurbeheer. Hij uit zijn zorgen over deze situatie en geeft aan dat zijn partij overweegt hier actie op te ondernemen.

885

Naar aanleiding van de discussie met de heer Beemsterboer vraagt de heer Klein zich af of de provincie niet meer zou moeten focussen op preventie van faunaschade en hiervoor specifiek budget moet reserveren. Bij het doornemen van de begroting merkte hij op dat het woord 'preventie' slechts tweemaal voorkomt, en niet in relatie tot preventie van faunaschade. Hij pleit
890 voor een directere en actievere rol van de provincie in het inzetten op preventieve maatregelen en stelt voor hiervoor budget beschikbaar te stellen.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) wil enkele punten onder de aandacht brengen. Hij uit zijn verbazing over het feit dat, ondanks de zorgen over het CO₂-gehalte in de atmosfeer, er weinig lijkt te zijn
895 gekeken naar de effectiviteit van het gevoerde beleid in deze. Hij stelt dat het normaal zou zijn om resultaten te willen zien wanneer er veel geld aan een kwestie wordt besteed. Hij is verbaasd dat dit niet lijkt te gebeuren in de context van klimaatverandering.

Vervolgens spreekt de heer Van Tiggelen gedeputeerde Beemsterboer aan over het onderwerp ammoniakuitstoot en benadrukt dat het vooral belangrijk is om te kijken naar de impact ervan op
900 nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Uit recent onderzoek zou blijken dat deze gebieden hier geen last van hebben, wat volgens de heer Van Tiggelen betekent dat het huidige beleid heroverwogen moet worden.

De heer **Wallaart** (PvdA) bedankt de gedeputeerden voor de antwoorden en uit ook zijn waardering naar mevrouw Kocken voor haar openhartige beantwoording. Hij maakt zich zorgen over de laatste vierduizend hectare die nog moet worden aangeplant. Hij vraagt zich af hoe het mogelijk is dat, aangezien het NNN er al was voordat het Transitiefonds en de Stikstofwet geïntroduceerd werden, er nu een beroep gedaan moet worden op het Transitiefonds.

910

De heer **Mülder** (D66) vraagt om duidelijkheid over het exacte aantal hectares waarover gesproken wordt. Hij merkt op dat er een verschil is tussen het genoemde aantal van vierduizend hectare en de 3087 hectare die in de documenten wordt vermeld alsnog te verwerven voor de NNN vanaf 1 januari 2023. Hij wijst op het verschil van duizend hectare tussen deze twee
915 aantallen en hoopt dat dit verschil verduidelijkt kan worden. Dit maakt de discussie mogelijk gemakkelijker.

De heer **Wallaart** (PvdA) stelt voor aan het college te vragen om duidelijkheid te verschaffen over het exacte aantal hectares waarover gesproken wordt. Het aantal van vierduizend hectare is de uitkomst van een simpele rekensom geweest, maar mogelijk klopt dit aantal niet.

Vervolgens gaat de heer Wallaart in op het onderwerp van indexatie en bedankt voor de gegeven antwoorden. Hij vraagt zich af of de SNL-beschikkingen in één keer voor een periode van zes jaar worden afgegeven of dat dit gefaseerd gebeurt. Hij uit zijn zorgen dat als alle beschikkingen tegelijk worden afgegeven, dit kan leiden tot een plotselinge stijging in de kosten, waarop de provincie zich moet voorbereiden.

Tot slot merkt hij op dat hij nog vragen heeft gesteld over de reserve afwaardering grondaankoop en vraagt of het mogelijk is hierover meer schriftelijke informatie te ontvangen.

De **voorzitter** constateert dat dit een technische vraag is en vraagt zich af in hoeverre dit de opinie over de Begroting 2024 zal beïnvloeden. Het is wellicht mogelijk deze vragen voorafgaand aan de besluitvorming beantwoord te krijgen.

De heer **Mülder** (D66) dankt de gedeputeerden voor de beantwoording. Op het gebied van natuur en landbouw ziet de Begroting 2024 er voldoende uit voor D66. D66 is voornemens enkele moties in te dienen.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **Beemsterboer** reageert op de drie punten uit de tweede termijn. Hij begint met het Actieplan Dieren, ingebracht door de PvdA. Hij is in de veronderstelling dat dit gaat over de faunabeheerplannen. Na navraag bij zijn adviseurs blijkt dat zij deze mening ook zijn toegedaan.

Statenlid **Bwefar** (GL) verduidelijkt haar vraag en geeft aan dat het gaat over het beheer van de natuur. Ze benadrukt dat in de begroting bij punt 6.1 staat dat het de verantwoordelijkheid van de provincie is om voor wilde dieren te zorgen. Ze uit haar zorgen over het feit dat hier geen specifiek budget voor is gereserveerd. In deze context vraagt de PvdA zich af of het actieplan zal behandelen hoe de provincie op de hoogte blijft van de meest recente wetenschappelijke inzichten met betrekking tot het welzijn van wilde dieren, hoe deze inzichten zullen worden toegepast en of ze consequent zullen worden doorgevoerd.

Dit is gedeputeerde Beemsterboer niet bekend en zal dit nagaan.

Gedeputeerde Beemsterboer reageert op een vraag van de ChristenUnie over faunaschade. De partij vroeg of het niet effectiever is om meer te focussen op preventie. De gedeputeerde licht toe dat BIJ12 direct betrokken is bij dit beleid. Alle provincies stippelen via deze instantie hun beleid uit en besteden gezamenlijk onderzoek uit. Het is volgens hem logisch dat veel van deze taken bij BIJ12 liggen. Hij benadrukt dat in hun faunabeheerplannen, zoals het huidige plan voor ganzen, zij verplicht zijn (maar ook gemotiveerd zijn) om alle alternatieve en preventieve maatregelen te overwegen. Voor deze faunabeheerplannen is er ook budget beschikbaar.

Gedeputeerde Beemsterboer reageert op een opmerking van de PVV over ammoniakuitstoot en de gevolgen daarvan bij neerslag. Hij refereert aan een rapport van de UvA, waarin staat dat na een afstand van vijfhonderd meter vanaf de bron van de emissie, de oorsprong van de uitstoot

965 niet meer meetbaar is. Desondanks heeft de minister in een recente brief aan de Tweede Kamer
aangegeven dat zij van mening is dat, met behulp van modelberekeningen, de ammoniakuitstoot
die plaatsvindt tussen vijfhonderd meter en vijfentwintig kilometer nog steeds in kaart kan
worden gebracht. Hiermee bevestigt zij dat het UvA-rapport in lijn is met het model van het
RIVM.

970

De heer **Van Tiggelen** (PVV) geeft aan dat de enige modellen die werken, fotomodellen zijn.

Gedeputeerde **Kocken** reageert op twee vragen in tweede termijn op haar portefeuille. Eerst
bespreekt ze een vraag over het rapport van de Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur. Ze
975 licht toe dat de provincie de Agenda Natuurinclusief volgt en hier actief aan werkt. Hoewel er geen
apart programma voor is, wordt hier wel uitvoering aan gegeven via initiatieven als groen kapitaal
en infra natuur. Ze verzekert dat de provincie de agenda zal blijven volgen en de Statenleden zal
informereren waar en wanneer dat relevant is.

980 Vervolgens behandelt ze een vraag die zowel door de heer Wallaart als de heer Mülder is gesteld
over de exacte hoeveelheid grond. Ze verduidelijkt dat er nog ruim vierduizend hectare
gerealiseerd moet worden, terwijl ruim drieduizend hectare nog aangekocht moet worden. Hiermee
bevestigt ze dat beide heren correct waren in hun beweringen.

985 De heer **Mülder** (D66) vraagt ter verduidelijking of er in 2022 630 hectare is verkregen of
gerealiseerd.

Gedeputeerde **Kocken** is dit niet bekend en zal hier op een later moment op terugkomen.

990 Tot slot geeft gedeputeerde Kocken een toelichting op het proces van indexatie. Ze legt uit dat
de indexatie jaarlijks plaatsvindt bij het vaststellen van nieuwe beschikkingen. Dit betekent dat
ze dit van tevoren weten en er dus rekening mee moeten houden. Ze benadrukt dat de indexatie
niet dakpansgewijs is, maar in grotere stappen gebeurt.

995 De voorzitter constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken. Het advies van de
commissie Landelijk Gebied zal in de vorm van het verslag aan PS worden toegezonden voor de
PS-vergadering van 6 november 2023. Tijdens deze vergadering wordt de besluitvorming
voorbereid over de Begroting 2024.

- 1000 **5 B-agenda Natuur, Landschap, Water en Bodem (gedeputeerde Kocken)**
5.a Agenderingsverzoek C naar B: aankoop 15,5 ha cultuurgrond Egmond aan den Hoef
*De fractie van de Partij voor de Dieren heeft een C naar B agenderingsverzoek ingediend voor de
brief 'aankoop circa 15,5 ha cultuurgrond als beoogde ruilgrond'. De provincie koopt circa 15,5 ha
bollengrond met het oog om deze percelen in te zetten als ruilgrond. Daardoor kunnen percelen in
1005 gebiedsprocessen in de binnenduinstrand en die in het Natuurnetwerk Nederland (NNN) liggen
worden uitgeruild. Deze percelen worden derhalve niet als NNN begrepen. De commissie wordt
gevraagd de bijgaande brief met bijlage met elkaar en gedeputeerde te bespreken.*

1010 Statenlid **Kostić** (PvdD) licht het opwaarderingsverzoek kort toe. Ze benadrukt het belang van het
aankopen van de klimaat- en natuurnetwerk en te de landbouwtransitie in te gaan. Haar zorg is dat
de focus te veel ligt op het verplaatsen van problemen in plaats van deze bij de bron aan te

pakken. Ze ziet mogelijkheden in het stellen van voorwaarden voor het gebruik van provinciale gronden om de transitie te bevorderen en boeren te ondersteunen. In deze context stelt ze drie vragen:

- 1015 1. Zien anderen ook de mogelijkheid om provinciale gronden beter te benutten voor maatschappelijke doelen?
2. Is het mogelijk om bij de verplaatsing van agrarische bedrijven, zoals bollenteeltbedrijven, de voorwaarde te stellen dat de teelt natuurinclusief moet zijn?
- 1020 3. Ze vraagt ook of de gedeputeerden en de fracties het met haar eens zijn dat enkel het verplaatsen van traditionele bollenteelt die veel pesticiden gebruikt, geen duurzame oplossing biedt.

Mevrouw **Gordijn** (JA21) vraagt of Statenlid **Kostić** op de hoogte is dat biologische landbouw zorgt voor tussen de twintig en dertig procent minder opbrengsten.

- 1025 Statenlid **Kostić** (PvdD) geeft aan dat ‘minder opbrengste’n op meerdere onderwerpen van toepassingen kunnen zijn. Ze merkt op dat de zorgkosten als gevolg van het gebruik van pesticiden toenemen. Ook wijst ze op de stijgende kosten voor waterzuivering, iets wat ook door waterbedrijven is benoemd. Ze uit haar vermoeden dat het mogelijk enkel gaat om
- 1030 kortetermijnwinst op economisch vlak. Als reactie hierop benadrukt ze het belang van het ondersteunen van boeren. Ze merkt op dat dit een ander onderwerp is dan haar oorspronkelijke vraag.

- 1035 Mevrouw **Gordijn** (JA21) vraagt vervolgens over hoe Partij voor de Dieren van plan is de boeren te ondersteunen. Ze wijst erop dat, om dezelfde opbrengst te behalen, er op dit moment meer landbouwgrond nodig is.

- 1040 Statenlid **Kostić** (PvdD) benadrukt de noodzaak om boeren te ondersteunen en geeft aan dat er later in de vergadering voorstellen en insprekers over dit onderwerp zullen zijn. Ze pleit voor het stimuleren van biologische bollenteelt en vraagt zich af of het wenselijk is dat zoveel grond in Noord-Holland wordt gebruikt voor producten die voornamelijk naar het buitenland worden geëxporteerd en geen primaire levensbehoefte zijn. Ze stelt de vraag aan JA21 of zij bereid zijn hierover na te denken en maatregelen te nemen. Ze wijst erop dat slechts 0,7% van de bollenteelt biologisch is en noemt dit beschamend. **Kostić** gelooft dat er diverse middelen zijn, waaronder
- 1045 initiatieven binnen het PPLG, om boeren te stimuleren een andere richting in te slaan.

Eerste termijn commissie

- 1050 Mevrouw **Jansen** (D66) ondersteunt de oproep van de Partij voor de Dieren. Ze herinnert eraan dat haar collega Amélie Strens in april 2023 al schriftelijke vragen hierover heeft gesteld. De antwoorden van GS voldeden toen niet helemaal aan de verwachtingen van D66. Mevrouw Jansen benadrukt specifiek haar zorgen over het risico van watervervuiling. Ze is bezorgd dat door deze uitruil de vervuiling alleen maar verplaatst wordt, zowel in het oppervlaktewater als in het grondwater.

- 1055 De heer **Vendrig** (BBB) begrijpt de beweegredenen van de Partij voor de Dieren om biologische teelt te bevorderen. Echter, de heer Vendrig vindt deze benadering niet geheel realistisch. Ten eerste merkt hij op dat het een grote stap is voor een ondernemer, die soms al generaties lang op dezelfde locatie actief is, om te verplaatsen. Hij benadrukt het belang van keuzevrijheid voor

1060 ondernemers. Ten tweede bestrijdt hij de suggestie van de Partij voor de Dieren dat gangbare teelt geen inspanningen levert op het gebied van verduurzaming. Hij wijst erop dat er in de gangbare teelt juist veel vooruitgang wordt geboekt wat betreft duurzaamheid.

1065 Statenlid **Van Wijnen** (GL) benadrukt dat de Partij voor de Dieren biologische teelt als voorbeeld noemt en de grotere boodschap is dat er bijgedragen moet worden aan transities. Ze vindt het niet terecht om te zeggen dat de Partij voor de Dieren allerlei eisen oplegt, aangezien dat niet het geval lijkt te zijn.

1070 De heer **Vendrig** (BBB) heeft de brief van Partij voor de Dieren geïnterpreteerd als dat de Partij voor de Dieren van mening is dat gangbare landbouw niet zou bijdragen aan verduurzaming. Hij spreekt dit tegen door te benadrukken dat de gangbare landbouw wel degelijk bijdraagt aan verduurzaming door middel van fieldlabs en nieuw onderzoek.

1075 Statenlid **Van Wijnen** (GL) geeft aan het jammer te vinden dat de BBB de brief op die manier heeft gelezen, omdat woorden van die strekking niet zijn gebruikt in de brief.

Statenlid **Kostić** (PvdD) bevestigt de zienswijze van GroenLinks. De vraag is of de BBB zich ervan bewust is dat juist door de inzet op meer natuurinclusief en biologisch die fieldlabs zijn ontstaan.

1080 De heer **Vendrig** (BBB) benadrukt dat hij zich bewust is van de overwegingen. Hij erkent het belang van de overwegingen maar wil een paar argumenten aanhalen waarom zijn fractie er anders tegenaan kijkt. Aanvullend op zijn eerdere argumenten, noemt de heer Vendrig de fieldlabs die werken aan vooruitstrevende ontwikkelingen. Ook wijst hij op de biologische teelt die innovatief bezig is. Echter, volgens hem hebben buitenlandse afnemers dit nog niet voldoende erkend en stellen zij hoge eisen aan de Nederlandse bollen, die van het hoogste
1085 kwaliteitsniveau zijn. De marktvraag naar biologische producten moet eerst toenemen. Als laatste punt geeft de heer Vendrig aan dat hij maatregelen die dwingen niet steunt en liever ziet dat er verleid wordt. Kortom, voor de BBB-fractie is het voorgestelde geen goed idee.

1090 Statenlid **Van Wijnen** (GL) vraagt wat precies geen goed idee is.

De heer **Vendrig** (BBB) noemt het voorstel van de Partij voor de Dieren om de ruilgronden alleen uit te geven aan biologische bollentelers en die verplaatst worden als gangbaar bedrijf voor NNN-realisatie.

1095 Statenlid **Van Wijnen** (GL) bedankt voor dit verhelderende antwoord.

1100 De heer **Dessing** (FvD) uit kritiek op het provinciale beleid omtrent de verwerving van grond voor de realisatie van het NNN. Hij ziet dit als slecht beleid en benadrukt dat het de provincie extra onderhoudskosten oplevert als grootgrondbezitter. Hoewel hij het geen goed idee vindt, begrijpt hij de strategische keuze van de provincie om boeren te verplaatsen. Hij richt zich tot de Partij voor de Dieren met een oproep om boeren met rust te laten en pleit ervoor geen extra restricties of eisen op te leggen aan wat boeren al jaren goed doen.

1105 De heer **Van Tiggelen** (PVV) geeft kort en duidelijk zijn standpunt weer over het agenderingsverzoek. Zijn fractie is tegen de verdere realisatie van het NNN en ziet het liefst dat

- 1110 dit plan niet wordt voortgezet. Ook ziet de PVV geen toegevoegde waarde in het stellen van extra voorwaarden bij het verplaatsen van agrarische bedrijven met als doel een transitie te stimuleren. Hij benadrukt dat de agrarische sector al veel te maken heeft met complex en onduidelijk beleid dat volgens hem gebaseerd is op misvattingen. Tot slot sluit hij zich aan bij de mening van de vorige spreker.
- Statenlid **Kostić** (PvdD) benieuwd of de PVV het een goed idee vindt dat er kostbare Nederlandse boerengrond wordt gebruikt voor export.
- 1115 De heer **Van Tiggelen** (PVV) vraagt of het de bedoeling is dat er grond wordt verplaatst naar het buitenland.
- De **voorzitter** constateert dat deze opmerking buiten de orde is.
- 1120 Mevrouw **Alberts–Oosterbaan** (SP) spreekt haar steun uit voor het plan. Ze benadrukt het belang van gezondheid, dat volgens haar een prioriteit zou moeten zijn. Ze geeft aan dat er een verandering nodig is in de manier van produceren, vooral bij die teelten waar veel gif wordt gebruikt. Ze gelooft dat zonder een duwtje in de rug, deze verandering niet spontaan zal gebeuren. Het voorstel is dat bij verplaatsing van bedrijven, deze direct overstappen naar
- 1125 biologische teelt. Voor de bedrijven die niet verplaatsen, verandert er niets; zij kunnen doorgaan zoals ze deden. Echter, ze vindt dat deze bedrijven zich ook zouden moeten inzetten voor een gezonder Nederland. Ze moedigt iedereen aan om samen te werken aan vooruitgang en om te zoeken naar manieren om dit te realiseren.
- 1130 De heer **Vendrig** (BBB) vraagt aan mevrouw Alberts–Oosterbaan of zij ook niet een vorm van ongelijkheid ziet in het plan. Hij wijst erop dat het voorstel suggereert dat bedrijven die niet verplaatsen met rust worden gelaten, terwijl bedrijven die wel verplaatst worden extra eisen opgelegd krijgen, ondanks dat zij niet om deze verplaatsing hebben gevraagd.
- 1135 Mevrouw **Alberts–Oosterbaan** (SP) geeft aan dat ze het niet eens is met de heer Vendrig. Ze vraagt hem of hij bekend is met het concept 'uitfaseren'. Ze benadrukt dat de aanpak niet radicaal is, maar juist geleidelijk wordt ingevoerd en waar mogelijk. Ze ziet het als een kans om stapsgewijs veranderingen door te voeren.
- 1140 Statenlid **Van Wijnen** (GL) geeft aan dat ze de uitleg over 'uitfaseren' interessant vindt. Ze merkt echter op dat veel agrarische bedrijven niet snel van locatie veranderen. Ze vraagt zich af of doelen ooit behaald kunnen worden als er alleen wordt vertrouwd op uitfaseren. Ze begrijpt ook gedeeltelijk het standpunt van de heer Vendrig.
- 1145 Mevrouw **Alberts–Oosterbaan** (SP) erkent dat boerenwerk grondgebonden is en dat dit verplaatsing bemoeilijkt. Ze wijst echter op het toekomstige scenario waarin biologische producten mogelijk de norm worden. Als een boer dan als een van de weinigen niet biologisch produceert en daardoor zijn producten moeilijker kan verkopen, zal hij zich waarschijnlijk ook aanpassen. Ze benadrukt dat de markt uiteindelijk de vraag naar biologische producten kan
- 1150 sturen. Er ligt dan ook een rol voor het Rijk om de btw op voedsel te verlagen of zelfs af te schaffen, wat kan bijdragen aan een verschuiving in consumentengedrag richting biologische producten.

1155 De heer **De Jong** (50PLUS) vat samen dat het gesprek van vandaag betrekking heeft op 15,5 hectare cultuurgrond in Egmond voor akkerbouw en veeteelt, bedoeld als mogelijke ruilgrond voor het Natuurnetwerk Nederland. De 50PLUS-fractie ziet mogelijkheden bij dergelijke grondruilen om bij te dragen aan provinciale doelen zoals waterkwaliteit, natuurherstel, biologische landbouw en gezondheid. De heer De Jong stelt voor om bij een dergelijke ruil over te gaan op biologische bedrijfsvoering, als dat helpt om de gestelde doelen te behalen.

1160 De heer **Stam** (PvdA) erkent de doelstellingen van het uitplaatsen van bedrijven uit de binnenduinrandzone vanwege zaken zoals waterkwaliteit en het nastreven van een schonere bollenteelt. Hij benadrukt de urgentie van schonere bollenteelt, verwijzend naar discussies in provincie Drenthe over gezondheidsproblemen zoals Parkinson. De heer Stam ziet het belang in
1165 van het koppelen van deze doelen. Echter, hij uit zijn zorgen over het voorwaardelijk maken van deze koppeling. Hij vreest dat het stellen van voorwaarden, zoals het verplichten van een schonere teeltwijze bij uitplaatsing, weerstand kan oproepen bij de betrokken bollenboeren. Hoewel hij het idee waardeert om de nadruk te leggen op deze voorwaarden tijdens onderhandelingen, is hij terughoudend over het strikt toepassen ervan. Hij gelooft dat dit de
1170 gestelde doelen kan ondermijnen.

Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt aan de heer Stam of hij het met haar eens is dat de kern van beide doelstellingen – zowel de verduurzaming van bollenteelt als de verplaatsing – gericht is op het verbeteren van de waterkwaliteit en natuurbescherming.

1175 De heer **Stam** (PvdA) benadrukt dat, hoewel het algemene doel gericht is op het verbeteren en schonen van het gebied, voor de agrariër de focus ligt op de verplaatsing van zijn bedrijf. Hij wijst op het belang van het betrekken van de agrariër in dit proces en het herkennen van mogelijke problemen die daarbij kunnen ontstaan. Het is essentieel om te begrijpen met wie men
1180 te maken heeft en hoe men de gestelde doelen kan bereiken.

Statenlid **Kostić** (PvdD) vraagt of de PvdA bereid is met Partij voor de Dieren mee te denken over welke stappen er gezet kunnen worden.

1185 De heer **Stam** (PvdA) antwoordt dat dat zonder verplichting moet zijn.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) benadrukt dat het verzoek suggereert dat bij grondruil een overgang naar biologische en natuurinclusieve landbouw gemaakt moet worden. Het CDA is het hier niet mee eens, en sluit zich aan bij de visie van de Partij van de Arbeid. Het kernpunt van
1190 haar argument is dat het hier om ruilgronden gaat, die de provincie aankoopt met als doel deze in te zetten voor de realisatie van het Natuurnetwerk Nederland. Als een teler grond inlevert ten behoeve van de natuur, kan men niet eisen dat hij tegelijkertijd overschakelt naar biologische landbouw, vooral gezien de huidige marktomstandigheden voor biologische producten en andere eerdergenoemde uitdagingen.

1195 Statenlid **Kostić** (PvdD) benadrukt dat hun doel is om de bollenteelt te verbeteren in de richting van een meer natuurinclusieve aanpak. Ze vraagt aan het CDA of zij bereid zijn om samen na te denken over hoe deze verandering gerealiseerd kan worden zonder een directe een-op-een verplaatsing.

1200

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) benadrukt dat de huidige discussie afwijkt van het oorspronkelijke doel van het voorstel. Ze vervolgt haar betoog door te stellen dat het koppelen van het natuurinclusieve idee aan ruilgronden niet realistisch is. Als voorbeeld haalt ze aan dat wanneer het gaat om een stuk van 15,5 hectare, een bollenbedrijf dat groter is dan deze oppervlakte niet

1205 slechts een deel van zijn grond biologisch kan maken zonder de rest van zijn bedrijf om te schakelen, omdat dit niet schaalbaar is. Het is volgens haar onrealistisch om te verwachten dat een bedrijf zomaar volledig omschakelt naar biologische bedrijfsvoering.

1210

Mevrouw **Alberts-Oosterbaan** (SP) geeft aan dat ze een interruptie doet op het CDA, maar dat haar opmerking ook van toepassing is op eerdere betogen. Ze benadrukt het belang van het aanpakken van de waterkwaliteit en het verbeteren van de natuur. Ze vraagt of het gerechtvaardigd is om een individueel belang te plaatsen boven dit algemene belang.

1215

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) stelt dat er al veel inspanningen zijn binnen de bollensector om te verduurzamen, zoals diverse pilots en een aanstaand fieldlab. Ze benadrukt dat ze zeker wil dat de bollensector verduurzaamt. Echter, ze vindt het niet juist om bij het ruilen van gronden voor de realisatie van het NNN de voorwaarde van biologische landbouw op te leggen. Dit zou volgens haar oneerlijk en onrealistisch zijn. Ze waarschuwt dat het stellen van zulke eisen kan leiden tot weerstand binnen de agrarische sector, wat de realisatie van de NNN-doelen in gevaar kan

1220 brengen. Om die reden zal het CDA dit voorstel niet steunen.

1225

De heer **Stam** (PvdA) vraagt of mevrouw Koning-Hoeve het ermee eens is dat tijdens gesprekken over grondruil er maximale inspanning moet zijn om verduurzaming te realiseren. Hij refereert aan het eerdere punt van collega Vendrig over het 'verleiden' van partijen in deze gesprekken. De heer Stam benadrukt het belang van samenwerking en voegt toe dat het niet tot een overeenkomst komen nadelige gevolgen kan hebben voor alle betrokken partijen, met de uitspraak "van niet ruilen komt huilen".

1230

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) geeft aan dat ze het eens is met de heer Stam over het belang van gesprekken en samenwerking voor verduurzaming. Ze benadrukt dat dit al gebeurt, onder andere door middel van fieldlabs en gesprekken met de gehele sector.

1235

Mevrouw **Gordijn** (JA21) begint haar betoog door te verwijzen naar het coalitieakkoord. Hierin wordt gesteld dat bepaalde zeezandgronden in het binnenduingebied van oudsher zeer geschikt zijn voor de teelt van bollen, met specifieke soorten die enkel op deze grond kunnen groeien. Haar fractie vraagt zich af hoe de gedeputeerde de verwachte opbrengsten inschat voor telers die moeten verhuizen naar minder vruchtbare gronden. Ze wil ook weten of de vrijkomende 15,5 hectare grond deel uitmaakt van de nog te realiseren 4400 hectare NNN in Noord-Holland.

1240

Het coalitieakkoord benadrukt dat verplaatsing van telers in principe vrijwillig is, tenzij het algemeen belang in het geding komt. Mevrouw Gordijn vraagt om verduidelijking over wat dit 'algemeen belang' precies betekent. Wie bepaalt dit en zijn er specifieke richtlijnen voor vastgesteld?

1245

Als er daarnaast ook een verplichting komt voor de bollentelers om biologisch te gaan telen, vreest Mevrouw Gordijn dat dit hun opbrengsten nadelig zal beïnvloeden. Dit kan mogelijk leiden

tot lagere inkomsten voor de boeren, hogere bloembollenprijzen en zelfs verlies van biodiversiteit. Ze vraagt zich af wat de verwachte gevolgen hiervan zijn. Bovendien vraagt ze zich af of deze maatregelen op de langere termijn ertoe kunnen leiden dat de bloembollentelers
1250 stoppen met hun bedrijf en wat andere fracties zien als de toekomst van de bollentelers in de regio.

Statenlid **Van Wijnen** (GL) vat samen dat het gaat om 15,5 hectare cultuurgrond die de provincie heeft aangekocht. Het doel hiervan is om deze grond te gebruiken in gebiedsprocessen in de
1255 binnenduinrand. Statenlid Van Wijnen is van mening dat niemand de noodzaak van deze gebiedsprocessen in de binnenduinrand zal tegenspreken. GroenLinks ziet het dan ook niet als een mogelijke tegenwerking van de bollenboeren. Echter, de partij is wel geïnteresseerd in de vragen die de Partij voor de Dieren heeft gesteld. Hoewel GroenLinks voorstander is van biologische teelt, gaat hun interesse vooral uit naar de manier waarop de 15,5 hectare zal
1260 worden ingezet in de gebiedsprocessen. Ze zijn benieuwd of er mogelijkheden zijn om deze inzet te combineren met andere doelen, zoals verbetering van de waterkwaliteit, herstel van watersystemen, Natura 2000 natuurherstel, verhoging van het percentage biologische landbouw en gezondheidsaspecten. Van Wijnen vraagt het college van Gedeputeerde Staten of zij deze gecombineerde kansen ook zien en of zij van plan zijn deze te benutten.

1265 *Eerste termijn Gedeputeerde Staten*

Gedeputeerde **Kocken** heeft in de diverse reactie gehoord dat er over het algemeen overeenstemming lijkt te zijn, hoewel er verschil in optimisme is over hoe gemakkelijk extra eisen kunnen worden toegevoegd. Ze merkt op dat er soms mogelijk te veel wordt gevraagd en
1270 er daardoor het risico kan ontstaan voor de voortgang van processen. Ze is van mening dat er een balans moet worden gevonden.

Ze geeft aan dat het verplaatsen van problemen geen effectieve oplossing is. De gedeputeerde benadrukt het belang van concrete oplossingen. Ze wijst op de uitdagingen van het motiveren
1275 van mensen, vooral wanneer ze hun bedrijf al generaties lang op dezelfde plek hebben. Veranderen van bedrijfslocatie of –richting vereist veel tijd en overweging. Ze geeft aan dat het toevoegen van extra eisen het proces kan vertragen of zelfs stopzetten. Gedeputeerde Kocken benadrukt dat het ruilproces complex is en dat het niet zo eenvoudig is als het klinkt. Ze gelooft in de ambitie om positieve veranderingen aan te moedigen, maar erkent dat de realiteit van het
1280 moment betekent dat deze veranderingen nu moeilijk te realiseren zijn.

De gedeputeerde benadrukt dat veranderingen financiering vereisen en dat ondernemers moeten geloven dat hun inspanningen haalbaar zijn. Als de samenleving en de Staten deze veranderingen belangrijk vinden, moeten er financiële middelen beschikbaar worden gesteld.

1285 Ze gaat ook in op de kwestie van meekoppelkansen en verwijst naar het PPLG waarin verschillende doelen zijn opgenomen. Ze identificeert zich het meest met de standpunten van meneer Stam van de PvdA, die de noodzaak voelt maar ook de praktische problemen erkent.

1290 Over het algemeen belang merkt ze op dat zaken zoals de kwaliteit van het drinkwater en de binnenduinrand duidelijk van algemeen belang zijn. Ze verwacht minder politieke discussie over dergelijke essentiële kwesties. Ze geeft echter aan dat er wel ruimte is voor discussie over wat

precies onder algemeen belang valt, maar hoopt dat er overeenstemming kan worden bereikt over de ondergrens van wat van algemeen belang is.

1295

Tweede termijn commissie

Statenlid **Kostić** (PvdD) uit haar tevredenheid dat de meerderheid ziet dat problemen niet zomaar verplaatst moeten worden, maar dat er gezocht moet worden naar meekoppelkansen, zoals aangehaald door GroenLinks. Ze waardeert de tussenoplossing die de PvdA heeft voorgesteld.

1300

Ook is Partij voor de Dieren blij dat GS ervoor openstaat. Statenlid Kostić geeft aan dat haar fractie GS wil ondersteunen door middel van een motie, zodat Provinciale Staten een besluit hierover kunnen nemen.

1305

De heer **Stam** (PvdA) vraagt of dit betekent dat Partij voor de Dieren de harde voorwaardelijkheid laat vallen.

De **voorzitter** stelt voor de criteria buiten de orde van de vergadering met elkaar te bespreken.

1310

De heer **Vendrig** (BBB) bedankt gedeputeerde Kocken voor haar antwoorden. Hij geeft aan dat zijn partij het ermee eens is. Vendrig benadrukt het belang dat ondernemers, in dit geval de bollenbedrijven, hun inkomen kunnen behouden.

1315

De heer **Van Tiggelen** (PVV) uit zijn tevredenheid over het feit dat de gedeputeerde spreekt over beleid gebaseerd op realiteit. Dit is iets waar de PVV al lange tijd voor pleit. Hij zou dit graag ook op andere onderwerpen terugzien. Verder haalt hij het onderwerp drinkwater aan. Hij benoemt dat PWN drinkwater uit het IJsselmeer in Andijk haalt en Waternet uit de waterleidingduinen. De heer Van Tiggelen vraagt zich daarom af wat de relatie is tussen de binnenduinstrand en de drinkwatervoorziening. Hij vraagt de gedeputeerde om hierover meer duidelijkheid te geven.

1320

Mevrouw **Jansen** (D66) benadrukt het belang van het versnellen van de verduurzaming binnen de biologische bollenteelt. Ze haalt ook de opmerking van de PvdA aan over gesprekken met boeren. Ze vraagt zich af hoeveel ruimte GS ziet om bollenboeren te stimuleren om over te schakelen naar duurzamere bedrijfsprocessen.

1325

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) benadrukt dat haar partij het niet eens is met het idee dat alle bollenboeren uit de binnenduinstrand verplaatst moeten worden, zeker niet wanneer men spreekt over een oppervlakte van driehonderd hectare. Ze pleit ervoor om in gesprek te gaan met de bollenboeren en te onderzoeken hoe zij kunnen verduurzamen. Hierbij is het belangrijk dat ze bijdragen aan de verbetering van de waterkwaliteit zonder dat ze allemaal verplaatst moeten worden.

1330

De heer **De Jong** (50PLUS) geeft aan dat, hoewel ze de mogelijke problemen bij deze transitie erkennen, er de vraag rijst over hoelang en op welke manier de provincie de ondernemers, specifiek de agrarische ondernemers, wil ondersteunen in hun streven naar een andere productiewijze. Hij benadrukt dat een oppervlakte van 15,5 hectare cultuurgrond potentieel kan fungeren als een waardevolle pilot om de provinciale doelstellingen te behalen. Tevens merkte hij op dat hij bij de gedeputeerde een bereidheid ziet voor toekomstige mogelijkheden.

1335

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

1340 Gedeputeerde **Kocken** gaat in tweede termijn in op de vraag van de PVV over het thema drinkwater. Dit kwam naar voren in reactie op de vraag van JA21 over wat er onder algemeen belang valt. In dat kader noemde de gedeputeerde het voorbeeld van drinkwater wat, naar haar mening en volgens het coalitieakkoord, duidelijk als een algemeen belang kan worden beschouwd.

1345 Mevrouw **Jansen** (D66) heeft nog een onbeantwoorde vraag over hoe de bollenboeren kunnen worden verleid en welke ruimte de gedeputeerde ziet in de omschakeling naar een ander bedrijfsproces.

1350 Gedeputeerde **Kocken** reflecteert op de manier waarop er verleid kan worden. Ze geeft aan dat het fieldlab zich richt op onderzoek naar biologische bollenteelt. Het is volgens haar belangrijk om een duidelijk toekomstperspectief te bieden aan de betrokkenen. Een essentieel aspect is de vraag naar biologische bollen. Als deze bollen moeilijk te verkopen zijn of als ze te duur zijn en daardoor niet worden gekocht, dan kan zij zich goed voorstellen dat ondernemers twijfels

1355 hebben over het maken van de overstap. Ze haalt een suggestie aan van mevrouw Alberts over het btw-vrij maken van biologische producten, hoewel ze benadrukt dat dit een beslissing is die buiten de bevoegdheid van de provincie valt. Gedeputeerde Kocken gelooft dat als men biologische producten wil stimuleren, er een duidelijke vraag naar gecreëerd moet worden. Ze is het ermee eens dat als er geen vraag is naar een product tegen de prijs die ervoor gevraagd wordt, het niet realistisch is om te verwachten dat iemand het zal produceren. Ze benadrukt dat

1360 er gezamenlijk besloten moet worden dat biologische teelt belangrijk genoeg is om deze vraag te stimuleren.

1365 Statenlid **Kostić** (PvdD) stelt dat de beslissing om biologische producten te stimuleren al is genomen. De vervolgvraag is of de gedeputeerde voornemens is om biologisch geteelde bloembollen te geven.

Gedeputeerde **Kocken** antwoordt dat zij niet over de inkoop van de provincie gaat, maar dat het een mooie suggestie is om biologische producten te geven.

1370 De voorzitter constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken. Omdat er moties zijn aangekondigd, zal dit agendapunt terugkomen op de agenda van de Provinciale Statenvergadering van 6 november 2023.

1375 *Schorsing 16.09 tot 16.23 uur.*

5.b Agenderingsverzoek C naar B: Wijziging openstellingsbesluit subsidie natuur- en landschapsbeheer 2023

1380 *De fractie van de BBB heeft een C naar B agenderingsverzoek ingediend voor de brief 'gewijzigd openstellingsbesluit subsidie natuur- en landschapsbeheer 2023'. De provincie geeft subsidie aan natuurbeheerders om natuur en landschapselementen (zoals bijvoorbeeld poelen en lanen) te onderhouden. Er is dit jaar meer subsidie aangevraagd dan we beschikbaar hebben gesteld. We vinden het belangrijk dat de kwaliteit van de natuur behouden blijft of zelfs omhoog gaat en verhogen daarom het subsidieplafond zodat we alle verzoeken kunnen honoreren. De commissie*

1385 *wordt gevraagd bijgaande brief met bijlage met elkaar en gedeputeerde te bespreken.*

De heer **Vendrig** (BBB) licht toe dat, hoewel het onderwerp eerder besproken is bij agendapunt 4, het verdieping vereist vanuit hun perspectief. Hij herinnert aan de brief van 21 juni 2023 waarin de Staten door GS op de hoogte zijn gesteld over het verhogen van het subsidieplafond voor natuur- en landschapsbeheer. De BBB ziet enkele uitdagingen gerelateerd aan beleidskeuzes en pleit voor verdere behandeling van dit onderwerp.

Terreinbeherende organisaties (TBO's) en boeren kunnen beide subsidie aanvragen. TBO's gebruiken deze doorgaans voor het onderhoud van terreinen, terwijl boeren compensatie krijgen voor inkomstenderving door natuurbeheer. Deze subsidies worden verstrekt via contracten die variëren in maatregelen en compensaties. Er is een grotere vraag naar zwaardere contracten dan voorzien, waardoor het huidige budget onvoldoende is. Daarom is het budget met €5,2 miljoen verhoogd. Echter, deze verhoging betreft bestaande contracten en niet toekomstige. Met de verwachte groei in natuurprojecten – er wordt nog 4000 hectare NNN gerealiseerd – is er zorg dat boeren niet meer worden gecompenseerd of geen verdienmodel meer hebben. De heer Vendrig verwijst ook naar agendapunt 10.b, waarin wordt opgemerkt dat de huidige vergoedingen onvoldoende zijn.

Een ander probleem dat hij benoemt, is gerelateerd aan agrarische natuurcollectieven. Veel subsidies voor natuur- en landschapsbeheer worden via deze collectieven verstrekt. Deze groepen verbinden zich aan bepaalde beheerverplichtingen voor een periode van zes jaar. Er is zorg dat bij de overgang van landbouwgrond naar natuurgrond deze verplichtingen niet nagekomen kunnen worden. Hoewel er mogelijkheden zijn om deze contracten te verplaatsen, zijn er beperkingen. Als niet aan de minimale oppervlaktevereisten wordt voldaan, moeten eerder ontvangen subsidies worden terugbetaald.

Tenslotte stelt de heer Vendrig verschillende vragen aan GS, waaronder:

1. Wordt er gezocht naar financiële dekking voor subsidieverlening na 2024?
2. Hoe reëel acht GS de kans dat deze dekking gevonden wordt?
3. Welk beleid GS hanteert als het budget niet voldoende is?
4. Is er al meer bekend over het aanpassen van de subsidieverordening voor een eerlijkere verdeling van het budget?
5. Is er inmiddels informatie over het verstrekken van subsidies aan de gebruiker in plaats van de eigenaar?
6. Welke oplossingen GS ziet voor de problemen die natuurcollectieven ervaren met betrekking tot terugbetalingen?

De heer **Mantel** (JA21) dankt de BBB voor het agenderen van dit onderwerp. JA21 begrijpt de probleemstelling. De vraag is of dit ook is meegenomen tijdens de coalitieonderhandelingen, omdat dit probleem voorzienbaar was.

De heer **Vendrig** (BBB) merkt op dat er nu nieuwe details en inzichten naar voren zijn gekomen die aandacht vereisen.

De heer **Mantel** (JA21) vraagt of de BBB van plan is een voorstel hierover in te dienen bij Provinciale Staten. Verder informeert hij, indien er financiële middelen nodig zijn voor dit voorstel, op welke manier de BBB dit wil financieren.

1435 De heer **Vendrig** (BBB) antwoordt dat het doel van deze bespreking is om samen te kijken naar mogelijke oplossingen. Op basis van de resultaten van deze besprekingen kunnen ze later bepalen of ze met een voorstel komen of niet.

1440 Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) merkt op dat de heer Vendrig verschillende vragen heeft gesteld die voornamelijk gericht zijn aan het GS. Ze vraagt zich af of het niet praktischer was geweest om deze vragen eerst schriftelijk voor te leggen en vervolgens de antwoorden af te wachten alvorens ze in de commissie te bespreken.

1445 De heer **Vendrig** (BBB) is het niet eens met mevrouw Van der Helm–Chandansingh. Hij is van mening dat de gestelde vragen direct betrekking hebben op beleidskeuzes en het is belangrijk dat ze deze in de commissie samen bespreken. Hij geeft aan dat schriftelijke vragen meer geschikt zijn voor technische vragen.

1450 Mevrouw **Van der Helm–Chandansingh** (50PLUS) verschilt hierover van mening met de BBB, omdat niet alleen technische vragen schriftelijk kunnen worden gesteld.

1455 De heer **Wallaart** (PvdA) bedankt de BBB, en in het bijzonder de heer Vendrig, voor het agenderen van dit onderwerp. Hij merkt op dat, hoewel er diverse problemen zijn geschetst, hij graag wil weten welk problemen er moeten worden opgelost en hoe groot deze problemen daadwerkelijk zijn. Bijvoorbeeld als het gaat om het onderscheid tussen grondeigenaar en grondgebruiker. Hierover zijn afspraken gemaakt in het coalitieakkoord. De heer Wallaart vraagt zich af of, als de grondgebruiker profiteert van een lagere pacht prijs, deze prijs dan weer verhoogd moet worden, en dat de grondgebruiker het geld direct ontvangt.

1460 De heer **Vendrig** (BBB) geeft aan dat op dit moment de eigenaar de subsidie voor natuurbeheer ontvangt, terwijl de gebruiker degene is die het werk verricht en ervoor moet zorgen dat hij er zijn inkomsten uit haalt. Als men eerlijk en effectief te werk wil gaan, zou de subsidie naar de gebruiker moeten gaan en niet naar de eigenaar.

1465 De heer **Wallaart** (PvdA) vraagt tot slot ter verduidelijking dat in dat geval de pacht prijs dan zou moeten worden verhoogd.

De heer **Vendrig** (BBB) ziet geen verband tussen de subsidie en de pacht prijs. De pacht prijs is immers vastgelegd in langjarige contracten, wat niet altijd kan worden aangepast.

1470 Statenlid **Van Wijnen** (GL) merkt op dat de provincie doorgaans de grondeigenaar of subsidieontvanger verantwoordelijk houdt voor het realiseren van het natuurbeleid. Ze vraagt zich af hoe dit wordt aangepakt als de subsidie niet aan de grondeigenaar wordt verstrekt.

1475 De heer **Vendrig** (BBB) erkent dat dit een belangrijke vraag is en bedankt voor het stellen ervan. Hij is van mening dat, als de gebruiker subsidie krijgt, deze ook verantwoordelijk moet zijn. Aangezien de gebruiker een contract van zes jaar aangaat bij het ontvangen van de subsidie, stelt hij voor om zowel de verstrekker als de ontvanger aan dit contract te houden.

Eerste termijn commissie

- 1480 Mevrouw **Hoogendoorn-van der Maarl** (CU) spreekt haar waardering uit naar de BoerBurgerBeweging voor het op de agenda zetten van dit onderwerp. Ze benadrukt dat iedereen graag een betere natuur wil zien, maar merkt op dat er, zoals eerder besproken tijdens de vergadering, niet meer geld voor gereserveerd wordt. Ze suggereert dat dit in aanmerking genomen moet worden bij toekomstige financiële berekeningen. Ze wijst echter ook op de
- 1485 onzekerheid: wat gebeurt er als er geen extra middelen vanuit het Rijk komen? Mevrouw Hoogendoorn-van der Maarl onderstreept het belang van beschikbaar beheergeld voor het toekomstige NNN, om de commitment voor realisatie te tonen. Ze vindt het positief dat er wordt gekeken naar een eerlijkere manier van subsidies aanvragen. Ze sluit zich aan bij de vraag van de BBB over of het beheergeld wel echt terechtkomt bij degene die de grond ook daadwerkelijk
- 1490 beheert, met name bij die stukken natuur die meer onderhoud vragen dan van tevoren gedacht.

Mevrouw **Schneemann** (VOLT) ziet af van een bijdrage in eerste termijn, omdat de vragen al door andere fracties zijn gesteld.

- 1495 Mevrouw **Bakker** (VVD) spreekt haar dank uit naar de BBB voor het agenderen van dit agendapunt. Ze wijst op de opmerkelijke aanpassing van het subsidieplafond waardoor ook andere aanvragen kunnen worden gehonoreerd. Ze maakt zich zorgen over de mogelijk verminderde kritische beoordeling van subsidieaanvragen, vooral wat betreft de toekomstbestendigheid en het innovatieve karakter van het beheer. Uit de documenten blijkt dat het doel is om in principe alle
- 1500 voorstellen te subsidiëren. Daarnaast merkt mevrouw Bakker op dat er geen financieel dekkingsvoorstel is voor het verhogen van het subsidieplafond. Ze vraagt of er een aanpassing van de begroting aan zit te komen.

- 1505 Statenlid **Van Wijnen** (GL) sluit zich aan bij de vragen die gesteld zijn door de Partij van de Arbeid over de grootte van het probleem en over welk probleem het precies gaat.

- De heer **Dessing** (FvD) wijst erop dat dit probleem voortvloeit uit de wens van de provincie om grootgrondbezitter te zijn om het NNN te vergroten. Volgens hem is er onvoldoende nagedacht over de onderhoudskosten die dit met zich meebrengt. Hij is het met JA21 eens dat dit een te
- 1510 voorzien probleem was. De heer Dessing maakt zich zorgen over de extra vier miljoen euro die dit zou kosten en stelt dat deze rekening bij de provincie wordt neergelegd. Hij vindt dat er een duidelijk signaal naar het Rijk moet worden gestuurd over de gevolgen van het beleid dat de provincie wordt opgelegd. Juist dit zou onderwerp van gesprek moeten zijn. Als het aan de heer Dessing ligt, zouden de vragen die de BBB stelt niet gesteld hoeven worden als de provincie
- 1515 duidelijker zou zijn richting het Rijk. Hij pleit voor een grondige heroverweging van de 'tekentafelnatuur' die het Rijk verlangt, maar die volgens hem niet door iedereen is gewenst. De heer Dessing benadrukt dat de provincie al een geldtekort heeft en roept op tot een zorgvuldigere en slimmere omgang met de financiën, gezien de verwachte uitgaven in de toekomst.

- 1520 Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) spreekt haar waardering uit voor het feit dat de BBB dit onderwerp op de agenda heeft gezet. Ze herkent zich in de verschillende problemen die zijn besproken. Ze suggereert mogelijk alles samen te vatten in een discussienota om zo gezamenlijk over de zorgen te praten. Ze benoemt een aantal kwesties. Er is een tekort aan financiële middelen, en
- 1525 met strengere contracten moet er gewaarborgd worden dat er op lange termijn voldoende geld beschikbaar is. Er is een risico verbonden aan het feit dat als er onvoldoende hectares zijn, de

collectieven mogelijk miljoenen moeten terugbetalen. Dit is een punt van zorg dat aangepakt moet worden. Momenteel kan het voorkomen dat het geld naar de grondeigenaar gaat, terwijl de gebruikers niet genoeg ontvangen. Het CDA heeft eerder voorgesteld dat slechts maximaal
1530 vijftien procent van de subsidie bij de eigenaar mag blijven, en de rest naar de gebruiker moet gaan. Mevrouw Koning-Hoeve geeft aan graag samen te willen werken om oplossingen te vinden voor deze problemen.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

1535 Gedeputeerde **Kocken** begint met het beantwoorden van de aangekondigde vragen. Over de contractverplichtingen licht ze toe dat de provincie deze altijd onder voorbehoud aangaat. Dit betekent dat wanneer de Staten besluiten geen geld meer beschikbaar te stellen voor een bepaald doel, de provincie dit in die contracten op basis van het voorbehoud kunnen terugleggen. De gedeputeerde benadrukt dat contracten vaak voor zes jaar worden aangegaan, maar dat er niet zes
1540 jaar vooruit, over de huidige coalitieperiode heen, gekeken kan worden.

Gedeputeerde Kocken gaat vervolgens in op de volgorde van subsidieaanvragen. Ze vertelt dat er wordt onderzocht of de volgorde aangepast kan worden van 'op volgorde van binnenkomst' naar een verdeling naar rato. Er moet echter eerst juridisch worden gecontroleerd of zo'n aanpassing
1545 stand zal houden.

Vervolgens bespreekt ze de vraag over het toekennen van subsidies aan grondgebruikers in plaats van grondeigenaren. Ze benoemt dat deze vraag al eerder is gesteld en legt uit dat het in de landelijke subsidieregeling is vastgelegd dat alleen de grondeigenaar de subsidie kan aanvragen.
1550 De provincie kan alleen ingrijpen wanneer zij zelf de grondeigenaar is. In andere gevallen is de provincie gebonden aan de landelijke regeling.

Over de verhouding tussen de pacht prijs en de subsidie geeft ze aan dat dit alleen inzichtelijk is voor de eigen pacht van de provincie. Voor andere gevallen betreft het particuliere afspraken die
1555 niet openbaar zijn, tenzij de betrokken partijen deze informatie zelf delen.

Tot slot bespreekt ze de terugbetalingsverplichting. Er kan een verplichting ontstaan wanneer een grondeigenaar wordt aangesproken omdat gestelde doelen niet zijn behaald. In dat geval kan de subsidie worden teruggevorderd. Hoe dit verder wordt doorberekend naar de grondgebruiker of
1560 pachter is niet de verantwoordelijkheid van de provincie. De provincie heeft alleen een relatie met degene aan wie de subsidie is betaald.

De heer **Vendrig** (BBB) verduidelijkt dat het gaat om de terugbetalingsverplichting voor de natuurcollectieven. Hij legt uit dat er een overeenkomst bestaat waarbij natuurcollectieven een
1565 gezamenlijke subsidie krijgen, bedoeld voor ANLb. Als deze natuurcollectieven niet voldoen aan de verplichting van het aantal hectares, dan moeten zij het volledige subsidiebedrag met terugwerkende kracht terugbetalen. De heer Vendrig wijst op de ernst van deze situatie, omdat zo'n terugbetaling een natuurcollectief, zoals Waterland in Dijken, financieel kan ruïneren. Hij voegt toe dat veel agrariërs en boeren zijn aangesloten bij deze natuurcollectieven en dat zij
1570 natuurbeheer uitvoeren in het gebied.

Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat er een brief is verzonden naar de natuurcollectieven over de aanpak van ANLb binnen NNN. Ze benadrukt dat de details van deze aanpak nog verder uitgewerkt

1575 worden. Hoewel ze op dit moment nog geen concreet antwoord heeft over de oplossing, verzekert ze dat de collectieven wel zijn geïnformeerd over de huidige stand van zaken en hoe de provincie deze situatie bekijkt.

1580 Gedeputeerde Kocken zal op een later moment terugkomen op de vraag in hoeverre de scenario's die door de BBB zijn gesuggereerd daadwerkelijk voorkomen en zo ja, hoeveel agrariërs er daadwerkelijk gedupeerd worden als gevolg daarvan.

Tweede termijn commissie

1585 De heer **Vendrig** (BBB) bedankt Gedeputeerde Kocken voor haar antwoorden. Hij uit echter zijn zorgen over de contracten die onder voorbehoud worden aangegaan. Hij benadrukt dat wanneer een contract wordt aangegaan, men zich eraan moet houden omdat dit ook van de andere partij wordt verwacht. Het idee van een voorbehoud in een contract baart hem zorgen. Daarnaast wijst hij op de duur van zesjarige contracten, die langer is dan de zittingsperiode van vier jaar. Hij vraagt of er mogelijkheden zijn om dit aan te pakken.

1590 Statenlid **Van Wijnen** (GL) vraagt de heer Vendrig of hij bereid is zijn budgetplicht op te geven. Zij benadrukt dat de Staten verantwoordelijk zijn voor de begroting en de jaarrekening. Ze geeft aan dat GS terecht een voorbehoud maken, omdat als de Staten besluiten het geld anders te besteden, GS dit niet zomaar kan uitgeven. Als er een wens is om contracten voor een langere periode vast te leggen, zou dit betekenen dat de Staten niet langer zeggenschap hebben over het
1595 geld, maar dat deze macht bij GS komt te liggen.

De heer **Vendrig** (BBB) erkent dat GroenLinks een valide punt naar voren brengt. Echter, hij benadrukt het belang van het nakomen van afspraken. Hij is van mening dat dit feitelijk contractbreuk is en vindt dat dit vermeden moet worden.

1600 Statenlid **Van Wijnen** (GL) merkt op dat het volgens haar niet mogelijk is om contractbreuk te plegen. Dit komt doordat er in het contract een voorbehoud is opgenomen, waardoor het handelen binnen deze voorwaarde automatisch geen breuk betekent.

1605 *Tweede termijn Gedeputeerde Staten*

Gedeputeerde **Kocken** legt uit dat de landelijke systematiek een periode van zes jaar hanteert. De gewoonte binnen de provincie is altijd geweest om een 'onder voorbehoud' clause op te nemen in deze afspraken. Dit is een standaardprocedure en niet iets nieuws. De reden hiervoor is dat de Staten jaarlijks moeten besluiten of zij de huidige koers willen voortzetten of wijzigingen willen
1610 aanbrengen. Dit principe van 'onder voorbehoud' geldt niet alleen voor deze specifieke contracten, maar voor vele verplichtingen die de provincie aangaat. Dit komt voort uit het politieke ritme van jaarlijkse begrotingsbeslissingen, waarbij men probeert niet te veel vast te leggen voor de lange termijn. Ze adviseert daarom ook om niet af te wijken van de zesjarige termijn.

1615 Op de vraag hoe erg dit is, zal de gedeputeerde op een later moment beantwoorden, omdat zij op dit moment de impact van de vraag nog niet volledig kan doorgronden.

Mevrouw **Bakker** (VVD) heeft in de reactie van GS nog geen antwoord gehoord op haar vragen over toekomstbestendigheid en het innovatieve karakter.

1620

Gedeputeerde **Kocken** zal terugkomen op de vraag waar de dekking vandaan komt van de verhoging van het subsidieplafond.

1625 De heer **Mantel** (JA21) is ook benieuwd naar het antwoord op die vraag en vraagt de gedeputeerde het antwoord in de commissie te delen.

De **voorzitter** constateert dat dit agendapunt voldoende is besproken.

1630 Gezien de resterende tijd in de vergadering in combinatie met het aantal nog te behandelen onderwerpen, stelt de voorzitter voor de vergadering voort te zetten op donderdag 12 oktober 2023 vanaf 18.15 uur.

1635 Mevrouw **Alberts-Oosterbaan** (SP) merkt op dat er enige discussie gaande is betreffende de mondelinge vragen die door de SP voor de rondvraag zijn ingebracht over het onderwerp Schiphol. Ze doet het voorstel om deze set vragen voor te leggen in de commissie Ruimte. Dit houdt in dat er voor dit punt geen aparte vergadering georganiseerd hoeft te worden.

1640 Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) merkt op dat er enkel nog discussie nodig is over de afhandeling van enkele moties. Ze vindt het overdreven om speciaal hiervoor op donderdag 12 oktober weer samen te komen.

1645 De **voorzitter** verwacht dat er inbreng zal zijn vanuit de Staten op de afdoening van de moties. Daarnaast zijn er nog twee sprekers aangemeld. De verwachting is dat deze onderwerpen niet binnen vijftien minuten kunnen worden afgerond.

Mevrouw **Sijbenga** (BBB) dringt erop aan dat de sprekers tijdens de vergadering van 9 oktober kunnen spreken. Ze vindt dat het niet van respect getuigt als de sprekers de volgende vergadering hiervoor terug moeten komen.

1650 De **voorzitter** legt uit dat de sprekers bekend zijn met de complexiteit van de vergadering en er rekening mee hebben gehouden dat de inspraak op een ander moment dan tijdens deze vergadering kan plaatsvinden.

1655 De voorzitter constateert dat er brede instemming is om de vergadering te vervolgen op donderdag 12 oktober vanaf 18.15 uur.

6 Rondvraag gedeputeerde Kocken

Rondvraag inzake Blauwtong in relatie tot het Noord-Hollands natuurbeleid, ingediend door BBB en CDA.

1660 De heer **Vendrig** (BBB) benadrukt dat de gestelde vragen mede afkomstig zijn van het CDA. Hij licht toe dat deze vragen direct voortkomen uit hun achterban, waarbij hij de standpunten van een groot deel van de agrariërs vertegenwoordigt. Hij wil duidelijk maken dat er geen sprake is van belangenverstrengeling en vraagt hier specifiek aandacht voor.

1665 Ondanks dat er al veel media-aandacht voor is, wil de heer Vendrig toch kort het blauwtongvirus toelichten. Het betreft een virusziekte die uitsluitend bij herkauwers voorkomt. Symptomen

1670 manifesteren zich voornamelijk rond de bek, tong en klauwen. Het virus heeft ernstige gevolgen voor schapen en leidt vaak tot sterfte. Bij koeien leidt het virus tot diverse gezondheidsklachten, hoewel het sterftcijfer lager ligt. Het virus wordt overgedragen door een specifieke mug, de knut, vergelijkbaar met de malariamug. In bepaalde vochtige gebieden kan de concentratie van deze muggen aanzienlijk hoog zijn. Recente cijfers wijzen uit dat er dagelijks meer dan duizend dieren aan sterven.

1675 Met betrekking tot het onderwerp stelt de heer Vendrig de volgende vragen:

1. Hoe beoordeelt het college van Gedeputeerde Staten (GS) de stelling dat het omvormen van natuur naar vochtig grasland het risico op infecties bij vee door een toename van knutten vergroot?
- 1680 2. Hoe verhoudt het huidige beleid, gericht op het creëren van meer vochtige natuurgebieden en teelten zoals lisdodde, zich tot de belangen en het welzijn van de lokale agrarische sector?
3. Wordt de impact op de gezondheid van het vee overwogen wanneer er voorstellen worden gedaan voor natuurgebiedsinrichting?
- 1685 4. Welke acties is GS bereid te ondernemen om de zorgen van boeren serieus te nemen en om dierenleed, mogelijk veroorzaakt door het natuurbeleid, te voorkomen?

Gedeputeerde **Kocken** begint met het uitdrukken van haar medeleven aan alle agrariërs die getroffen zijn door de ziekte en de consequenties die het met zich meebrengt.

1690 De gedeputeerde geeft aan dat, hoewel ze begrijpt waar de vragen vandaan komen, er op dit moment geen concrete aanwijzingen zijn dat de transformatie van natuur een directe rol speelt in de verspreiding van de ziekte. Een mogelijke connectie zou klimaatverandering kunnen zijn, vanwege de stijgende temperatuur en een warmere herfst, waardoor de mug die de ziekte verspreidt beter gedijt in vochtige omgevingen. Dit hoeft niet specifiek in een natuurgebied te
1695 zijn, maar kan overal in vochtige omgevingen plaatsvinden.

Wat betreft de vraag of de gezondheid van het vee wordt meegenomen bij voorstellen voor de inrichting van natuurgebieden, geeft ze aan dat er op provinciaal niveau geen indicaties zijn dat de aanwezigheid van natuurgebieden een negatieve impact heeft op de veegezondheid.

1700 Tot slot benadrukt ze dat, mochten er specifieke oplossingen voor specifieke gebieden naar voren komen, GS bereid is daar aandacht aan te besteden en samen te werken. Maar op dit moment zijn dergelijke oplossingen nog niet in zicht.

1705 De heer **Vendrig** (BBB) refereert aan de woorden van de gedeputeerde dat er geen wetenschappelijke grond gevonden is voor de verspreiding van het blauwtongvirus als gevolg van vernatting. De vraag is of de gedeputeerde wel bereid is daar onderzoek naar te doen.

1710 De heer **Dessing** (FvD) stelt de vraag of de gedeputeerde erkent dat het beleid van het vernatten van gebieden mogelijk het risico op ziektes, zoals het blauwtongvirus, kan verhogen. Hij benadrukt dat de provincie door dit beleid direct invloed kan hebben op dergelijke risico's.

1715 Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vraagt of de gedeputeerde bereid is de gevolgen voor de gezondheid van vee mee te nemen in de vervolgprocessen voor de inrichting van natuurgebieden.

1720 Statenlid **Kostić** (PvdD) heeft een punt van orde. Het stellen van vervolgvragen is alleen mogelijk tijdens de Provinciale Statenvergaderingen tijdens het vragenuur; en niet tijdens commissievergaderingen.

De **voorzitter** dankt Statenlid Kostić dat zij dit aan de orde stelt en zal in het vervolg hierop en ook het aantal interrupties, toezien.

1725 Gedeputeerde **Kocken** beantwoordt de vraag van de BBB, en het CDA als mede-indiener van de set vragen, gezien het ordevoorstel. De gedeputeerde legt uit dat dit een landelijk probleem is en niet zozeer op provinciaal niveau ligt. Ze hoopt dat er vanuit het Rijk aandacht aan wordt besteed. Ze geeft aan dat het primair de verantwoordelijkheid van het Rijk is om een oplossing te vinden, en ze is op dit moment niet geneigd om deze verantwoordelijkheid op provinciaal niveau op zich te nemen.

1730 Gedeputeerde Kocken geeft in reageert op de opmerking van het CDA aan dat ze niet bewust de gevolgen voor veegezondheid negeren bij de inrichting van natuurgebieden. Op provinciaal niveau hebben ze momenteel geen kennis van situaties waarin de inrichting van natuurgebieden direct invloed heeft op de veegezondheid. Ze benadrukt dat dat niet betekent dat ze dergelijke
1735 gevolgen zouden negeren als ze ervan op de hoogte waren. Ze staat open voor nieuwe informatie, maar op dit moment is die kennis er simpelweg niet.

Rondvraag inzake Schiphol en natuurvergunning, ingediend door GroenLinks.

1740 Statenlid **Van Wijnen** (GL) brengt een artikel van de website Schiphol Watch ter sprake met als titel "Provincie vuistdiep in plannen om Schiphol aan natuurvergunning te helpen." Ze informeert bij Gedeputeerde Staten of zij bekend zijn met dit artikel, of zij het geschetste beeld herkennen en of zij dit kunnen toelichten. Tevens vraagt ze of er een vervolgactie gepland staat naar aanleiding van dit artikel.

1745 Gedeputeerde **Kocken** geeft aan dat zij liever schriftelijk reageert op de vragen van Statenlid Van Wijnen, aangezien ze op dit moment nog geen volledig antwoord kan geven en zou dat wel op zijn plaats vinden. GroenLinks stemt hiermee in.

1750 *Rondvraag inzake Schiphol – natuurvergunning – Tata, ingediend door SP.*

Mevrouw **Alberts-Oosterbaan** (SP) zal de vragen in de commissie Ruimte stellen en vraagt de gedeputeerde zich daarop voor te bereiden.

1755 Gedeputeerde **Kocken** zal de vragen schriftelijk beantwoorden.

Rondvraag inzake (de regelgeving omtrent) lozing op Water door onder andere Tata Steel, ingediend door GroenLinks.

- 1760 Statenlid **Bwefar** (GL) heeft een set vragen over de regels rondom het lozen van afvalwater. Zij verwijst naar twee recente artikelen: één van de Groene Amsterdammer en één van het Financiële Dagblad. Beide artikelen belichten problemen rondom waterkwaliteit in Nederland. Opvallend is dat veel wateren niet voldoen aan de KRW-normen. Verder wordt er gewezen op twaalf grote industriële bedrijven, waaronder Tata Steel, die lozingsvergunningen hebben die niet in lijn zijn
- 1765 met de KRW. Specifiek over Tata Steel wordt gemeld dat ze meer kwik en arsenicum lozen dan volgens Europese regels toegestaan. Een bedrijf krijgt een vergunning als er aangetoond kan worden dat de waterkwaliteit niet verder verslechtert door hun lozing. Daarvoor is een wordt benadrukt dat een emissietoets. Voor Tata Steel is deze toets recent uitgevoerd, waaruit bleek dat ze niet voldoen aan de voorwaarden voor het lozen van kwik. Echter, er wordt geen actie
- 1770 ondernomen door Rijkswaterstaat.
- Statenlid Bwefar stelt zes vragen aan Gedeputeerde Kocken:
1. Is de gedeputeerde op de hoogte van de uitkomsten van de emissietoets bij Tata Steel?
 2. Weet de gedeputeerde dat de emissietoets voor Tata Steel pas onlangs is uitgevoerd, ondanks hun langdurige lozing van kwik in het Noordzeekanaal?
 - 1775 3. Is de gedeputeerde zich bewust van de huidige vergunningseisen, die alleen vereisen dat de waterkwaliteit niet verder verslechtert, en dat dit niet in overeenstemming is met de Europese regelgeving?
 4. Wil de gedeputeerde de minister van Infrastructuur en Waterstaat benaderen om Rijkswaterstaat te wijzen op het te laat uitvoeren van de emissietoets bij Tata Steel?
 - 1780 5. Is de gedeputeerde bereid de minister te vragen om Rijkswaterstaat aan te spreken over het handhaven van Tata Steel's lozingsvergunning, gezien het feit dat zij de emissietoets voor kwik niet hebben gehaald?
 6. Is de gedeputeerde bereid de minister te vragen om de Nederlandse regels voor lozingsvergunningen in lijn te brengen met Europese normen, zodat er een verbetering in
 - 1785 de waterkwaliteit van Noord-Holland kan optreden, zoals vereist door de KRW?

Gedeputeerde **Kocken** stelt voor schriftelijk terug te komen op de vragen, omdat deze moeten worden afgestemd met Rijkswaterstaat.

- 1790 De **voorzitter** constateert dat dit akkoord is voor GroenLinks.

Rondvraag inzake Opstaan voor verzoening en tegen alle vormen van geweld en onderdrukking, ingediend door Partij voor de Dieren.

- 1795 Statenlid **Kostić** (PvdD) benadrukt dat, hoewel de huidige commissie normaal gesproken niet het platform is voor haar vragenb, de urgentie van het onderwerp haar ertoe brengt deze nu te stellen aan GS. Ze verzoekt gedeputeerde Kocken om namens GS te antwoorden.

- 1800 Statenlid Kostić veroordeelt de recente aanval op Israëlische burgers door Hamas en bekritiseert ook het optreden van Israël dat heeft geleid tot burgerslachtoffers. Ze benadrukt dat het maken van burgerslachtoffers in elk geval een oorlogsmisdaad is. Ze merkt op dat het conflict tussen Palestina en Israël al decennia voortduurt en tot veel slachtoffers heeft geleid. Ondanks dat de provincie beperkte invloed heeft op de politieke situatie in Palestina en Israël, benadrukt ze het belang van positieve intergroepsrelaties in Nederland.

- 1805 Ze refereert aan het Joods-islamitische netwerk Yalla in Noord-Holland, dat oproept tot de-escalatie en dialoog. Dit netwerk verbindt Joden en moslims van verschillende achtergronden,

sommigen direct getroffen door het conflict. Ze benadrukt de rol van de provincie in het bevorderen van de-escalatie en verbinding, in lijn met oproepen van organisaties zoals Pax. Statenlid Kostić stelt dat de provincie duidelijk stelling moet nemen tegen geweld op burgers en
1810 moet pleiten voor een rechtvaardige en duurzame oplossing die compassie, gelijkwaardigheid en mensenrechten centraal stelt. Ze bekritiseert het ophangen van een Israëlsche vlag zonder het ophangen van een Palestijnse vlag, wat volgens haar niet bijdraagt aan verbinding en de-escalatie. Ze wijst op het provinciale kunstproject "spiegelboom", dat het belang van dialoog benadrukt en zich verzet tegen onderdrukking.

1815 Statenlid Kostić sluit af door te melden dat er vijf vragen zijn opgesteld voor de gedeputeerde, die online beschikbaar zijn, en ze vraagt deze in de beantwoording op te nemen. Afsluitend overhandigt Statenlid Kostić de vredesvlag aan gedeputeerde Kocken.

1820 Gedeputeerde **Kocken** benadrukt dat hoewel haar nadrukkelijk wordt gevraagd om namens het college te antwoorden, deze bevoegdheid eigenlijk bij de commissaris van de Koning ligt, en het geen collegebesluit is. Daarom zou de commissaris idealiter deze vragen moeten beantwoorden. Aangezien hij momenteel niet aanwezig is, kan zij op dit moment niet namens hem reageren. Ze geeft wel aan te begrijpen waar de vragen vandaan komen. Ze accepteert graag de vlag namens
1825 de provincie en ziet het als een passend symbool voor elke dag. De gedetailleerde antwoorden op de gestelde vragen zullen echter door de commissaris verstrekt worden.

7 B-agenda Landbouw, Visserij, Dierenwelzijn, Faunabeheer, PPLG en Cultureel Erfgoed (gedeputeerde Beemsterboer)

- 1830 **7.a Afhandeling M133–2022 organiseren expertmeeting Retailorganisaties**
7.b Afhandeling M214–2021 broedplaats blakende bollen
7.c Afhandeling M205–2022 hernieuwde aandacht biologische landbouw
7.d Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) maandelijks op de agenda
8 Rondvraag gedeputeerde Beemsterboer

1835 Gedeputeerde **Beemsterboer** stelt voor kort te reageren op de agendapunten 7.a tot en met 7.d om te voorkomen dat de vergadering op donderdag 12 oktober 2023 wordt voortgezet.

1840 De **voorzitter** stelt dat op deze punten inbreng vanuit de commissie gewenst wordt. Ook hebben zich nog twee sprekers gemeld voor de agendapunten 7.b en 7.c.. De voorzitter stelt derhalve voor om de vergadering te schorsen en deze te vervolgen op donderdag 12 oktober 2023.

9 Schorsing

1845 De **voorzitter** dankt de commissie en de sprekers voor hun waardevolle inbreng en schorst de vergadering om 17.22 uur.

Schorsing om 17.22 uur.